

พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

โดย

นางสาวรัชญา ทิพย์มัลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

โดย
นางสาวรัชญา ทิพย์มัลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

BEHAVIOR AND PERCEPTION OF THE ELDERLY RIGHTS THROUGH SOCIAL
NETWORKS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Public and Private Management)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์
โดย	วรรษญา ทิพย์มาลัย
สาขาวิชา	การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญา มหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวรรยา ธรรมอภิพล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

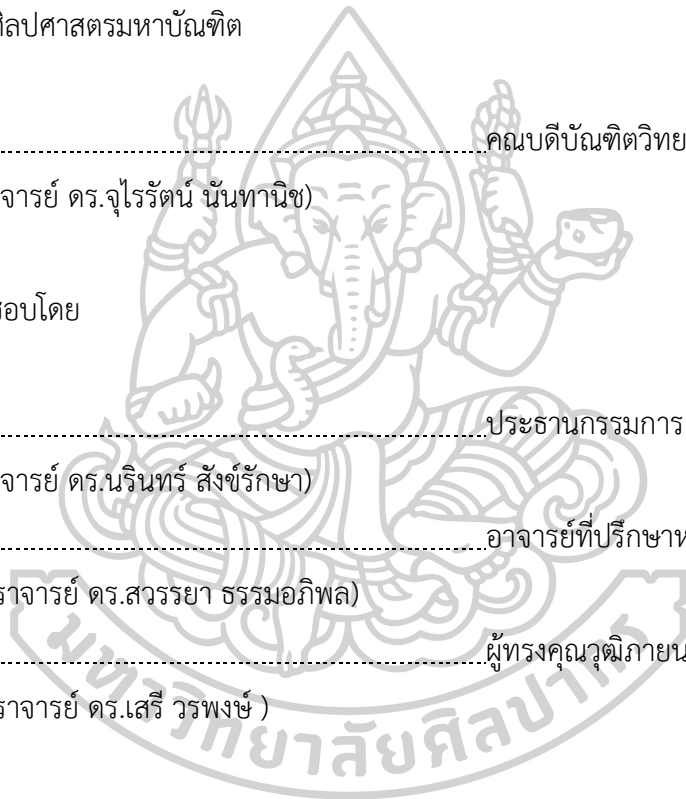
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวี วรพงษ์)

59601309 : การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : การรับรู้สิทธิผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, เครือข่ายสังคมออนไลน์

นางสาว วรัชญา ทิพย์มาลัย: พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่าน
เครือข่ายสังคมออนไลน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวรรยา ธรรมอภิพล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกของสมาคมมาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 300 คน

ผลการศึกษา พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก (Facebook) โดยใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ มีจุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว โดยใช้ในช่วงกลางวัน เวลา 11.01-15.00 น. ความถี่น้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และเข้าใช้ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่สัดส่วนไม่ต่างจากผู้ที่ไม่เคยรับรู้เล็กน้อย และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการรับรู้จากเพื่อน/คนรู้จัก มากที่สุด ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพมากที่สุด ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ผลการศึกษาดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ และอำนวยความสะดวกหรือให้ข้อมูลข่าวสารสิทธิประโยชน์ต่างๆ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสนับสนุนให้มีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้หรือค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

59601309 : Major (Public and Private Management)

Keyword : Perception of the elderly rights, The elderly, Social networks

MISS WARATCHAYA TIPMALAI : BEHAVIOR AND PERCEPTION OF THE ELDERLY RIGHTS THROUGH SOCIAL NETWORKS THESIS ADVISOR : SAWANYA THAMMAAPIPON, Ph.D.

The research aimed to study behavior of using social networks of the elderly. To study the perception of the elderly rights and to study the problems and obstacles of the elderly rights through social networks. The research instrument was a questionnaires. The samples used in the research were the elderly aged 60 years and over and were members of Doklumduan Relief Cremation Society, Tha Kham Subdistrict, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. Total 300 people.

The results of the behavior of using social networks found that the elderly use Facebook through mobile phones for contact old friends / family. During 11.01 a.m.-15.00 p.m. Access to social network is less than 3 times/week. And using 1-2 hours/time. The perception of information on the rights of the elderly through social networks found that most of the samples have been aware of the information on the rights of the elderly through social networks but the proportion is not different from those who have never known a bit. Most of the samples wanted to know from friends / acquaintances. The level of information perception of the elderly's rights, found that the most is the right to help living allowance. As for the problems and obstacles found that most of the samples lack knowledge and understanding about the use of social networks and access to information about the rights of the elderly through social networks.

The results of the study is beneficial to the relevant departments or organizations to be a guideline for the development of access to information on the rights of the elderly. And facilitate or provide information, news, various benefits through social networks. And support the elderly to learn or search for information about the rights of the elderly through social networks.

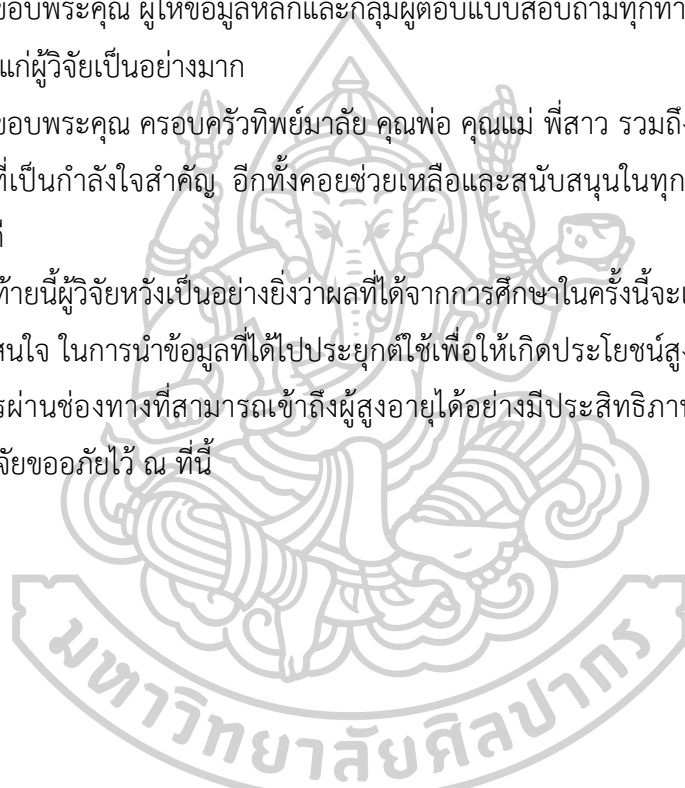
กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวรรยา ธรรมอภิพล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี วรพงษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนชี้แนะแนวทาง รวมถึงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุดและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณ ครอบครัวทิพย์มาลัย คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว รวมถึงครอบครัวเจาตาชิต สามี และลูกสาว ที่เป็นกำลังใจสำคัญ อีกทั้งคอยช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกด้านจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่สนใจ ในการนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการวางแผนการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ ที่นี้

วรรษญา ทิพย์มาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	4
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	4
2. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
3. ขอบเขตการศึกษา.....	7
4. ขั้นตอนการศึกษา.....	7
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
6. กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	9
7. นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	11
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	16
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	20
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ.....	24
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์.....	31
6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	33
7. พื้นที่ศึกษา	36
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
1. เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่.....	41
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	42
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
6. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ.....	52
ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	58
ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ.....	61
ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	68
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	69
1. สรุปผลการวิจัย.....	69
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	70
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	72
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข.....	82
แบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย.....	82
(Index of Item – Objective Congruence: IOC).....	82

ภาคผนวก ค 91

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 91

รายการอ้างอิง 95

ประวัติผู้เขียน 100

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในปีต่างๆ.....	13
ตารางที่ 2 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2560.....	14
ตารางที่ 3 จำนวนผู้สูงอายุของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2560.....	15
ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ตารางที่ 5 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ.....	52
ตารางที่ 6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	58
ตารางที่ 7 ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านช่องทางต่างๆ.....	60
ตารางที่ 8 สิทธิด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข.....	61
ตารางที่ 9 สิทธิด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์.....	62
ตารางที่ 10 สิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม.....	62
ตารางที่ 11 สิทธิด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม.....	63
ตารางที่ 12 สิทธิด้านความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการ สาธารณะ	63
ตารางที่ 13 สิทธิด้านการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม.....	64
ตารางที่ 14 สิทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ.....	64
ตารางที่ 15 สิทธิด้านการบริการสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ.....	64
ตารางที่ 16 สิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม.....	65
ตารางที่ 17 สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี.....	65
ตารางที่ 18 สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์.....	66
ตารางที่ 19 สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม.....	66
ตารางที่ 20 สิทธิด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป.....	67
ตารางที่ 21 สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ.....	67
ตารางที่ 22 สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินในการจัดงานศพ.....	67

ตารางที่ 23 สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้.....68

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนประชากรวัยเด็ก วัยแรงงานและวัยสูงอายุ พ.ศ 2553 - พ.ศ 2583	13
ภาพที่ 2 แสดงร้อยละข้อมูลเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ภาพที่ 3 แสดงร้อยละข้อมูลอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ภาพที่ 4 แสดงร้อยละข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	50
ภาพที่ 5 แสดงร้อยละข้อมูลอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ภาพที่ 6 แสดงร้อยละข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ภาพที่ 7 แสดงร้อยละข้อมูลระยะเวลาที่เป็นสมาชิกฯของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ภาพที่ 8 แสดงร้อยละเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุนิยมเข้าใช้	54
ภาพที่ 9 แสดงร้อยละช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุนิยมเข้าใช้	55
ภาพที่ 10 แสดงร้อยละจุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ	55
ภาพที่ 11 แสดงร้อยละช่วงเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ	56
ภาพที่ 12 แสดงร้อยละความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ	57
ภาพที่ 13 แสดงร้อยละระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ	57
ภาพที่ 14 แสดงร้อยละผู้สูงอายุที่รับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	59
ภาพที่ 15 แสดงร้อยละเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่รับรู้สิทธิผู้สูงอายุ	59
ภาพที่ 16 แสดงร้อยละช่องทางที่ผู้สูงอายุต้องการรับรู้สิทธิ	61

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) เป็นปรากฏการณ์ที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อสังคมในทุกด้านเป็นอย่างมาก จากข้อมูลของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติเพื่อกิจการด้านประชากร (United Nations Fund for Population Activities: UNFPA) และองค์การช่วยเหลือผู้สูงอายุระหว่างประเทศ (HelpAge International) ได้ให้ข้อมูลว่า ทั่วโลกมีผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปี ฉลองวันเกิดวันทีละ 2 คน ซึ่งรวมแล้วเป็นจำนวนปีละเกือบ 58 ล้านคนและมีแนวโน้มว่าภายในปี ค.ศ.2050 ประชากรผู้สูงอายุ จะเพิ่มเป็น 1 ใน 5 ซึ่งการที่ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวมากขึ้นถือได้ว่าเป็นความสำเร็จของการพัฒนา ทั้งในด้านโภชนาการ สุขภาพ การศึกษา เศรษฐกิจ สุขภาพ ตลอดจนความก้าวหน้าทางการแพทย์ (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ & องค์การเฮลป์เอจอินเตอร์เนชันแนล, 2559)

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 10.4 และในปี พ.ศ. 2559 กรมกิจการผู้สูงอายุ(ผส.) ได้สำรวจจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทย พบว่า มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.07 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมาณการไว้ว่า ในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 และในปี พ.ศ.2574 จะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดเมื่อมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28

ประเด็นด้านผู้สูงอายุในประเทศไทยได้รับความสนใจอย่างจริงจัง เมื่อสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กำหนดให้การสูงวัยของประชากรเป็นงานวิจัยที่สำคัญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มุ่งเน้นในด้านการบูรณาการงานภาครัฐเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ การพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ (Active and Productive aging) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของผู้สูงอายุในประเทศ นอกจากนี้ยังศึกษาผลกระทบของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็น การเตรียมตัวด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร ระบบสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งประเด็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุถือเป็นการวิจัยที่สำคัญระดับชาติและควรมุ่งเน้น ซึ่งในอนาคตประชากรสูงวัยของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยสถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต ประเทศไทยจึงต้องการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพด้าน

ผู้สูงอายุ เพื่อใช้ในการวางแผนและหามาตรการป้องกัน ดังนั้นความรู้และความเข้าใจในเรื่องการเตรียมความพร้อมและสิทธิผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ไว้ในมาตรา 41 ว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุได้ถูกระบุไว้ในมาตรา 48 ว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ที่ต้องการให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการสร้างหลักประกันที่มั่นคงให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุมีสิทธิที่จะได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม รวมถึงรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญและจำเป็นด้วย

ทั้งนี้รวมถึงกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้บัญญัติสิทธิผู้สูงอายุไว้ทั้งสิ้น 16 ด้านได้แก่ สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข สิทธิด้านการศึกษา ศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สิทธิด้านการประกอบอาชีพและฝึกอาชีพที่เหมาะสม สิทธิด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมสิทธิด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ สิทธิด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร สิทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ สิทธิด้านการบริการสถานที่ท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ สิทธิด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม สิทธิด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ในการจัดงานศพตามประเพณี และสิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ แต่ที่ผ่านมากลับพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่รับรู้ถึงสิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพมากกว่าสวัสดิการด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจการเข้าถึงและความพึงพอใจต่อบริการตามสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 พบว่าผู้สูงอายุรับรู้สิทธิการได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนสูงกว่าการรับรู้ในประเด็นอื่นๆมากถึงร้อยละ 97.3 รองลงมาคือ รับรู้ถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานพยาบาล ร้อยละ 92.8 และรับรู้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการรับเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 92.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีผู้สูงอายุบางรายที่ขาดความรู้ ขาดโอกาส ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากความจำเป็นที่ต้องอาศัยอยู่แต่ในบ้าน ไม่สามารถมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้ (นันทนา อยู่สบาย, 2557) รวมถึงผู้สูงอายุยังขาดความรู้และความเข้าใจในสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (สุดารัตน์ สุดสมบุรณ์, 2557) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึง

เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอำนาจหน้าที่ในการสงเคราะห์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ต้องเป็นหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังควรส่งเสริมให้หน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ และกระตุ้นให้ประชาชนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ อีกทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน และองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตระหนักและมีส่วนร่วมในภารกิจด้านผู้สูงอายุ

ในปัจจุบันนี้ปฏิเสธไม่ได้ว่าอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นการสื่อสารที่ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การทำงาน การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนด้านความบันเทิงต่างๆ เป็นต้น อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นแหล่งเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร แหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้รูปแบบการสื่อสารเปลี่ยนเป็นการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ต่อมาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเชื่อมต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านทางอินเทอร์เน็ต และปัจจุบันนี้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) (นันทิช ฉลอง โภคศิลาชัย & ททัยชนก สุขเจริญ, 2555) และจากการสำรวจพบว่า ในเดือนกันยายน พ.ศ.2556 ทั่วโลกมีจำนวนผู้ใช้ 1.19 พันล้านคน (แสงเดือน ผ่องพฒ, 2556) ซึ่งในประเทศไทยพบว่า เฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 93.7 (กันตพล บันทัดทอง, 2557) และจากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ.2554 พบว่า ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมีการใช้งานมากขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.1 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.1 ในปี พ.ศ.2557 โดยผู้สูงอายุจะเข้าใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดในช่วงเวลา 15.00 น. ของวันธรรมดาซึ่งแตกต่างจากกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดในช่วงเวลา 17.00 น. (วรรณพร หวลมานพ, 2558) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ไม่ได้จำกัดเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหรือวัยทำงานเท่านั้น แต่ในวัยผู้สูงอายุยังมีอัตราการเปลี่ยนแปลงการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 95 (ปิยวัฒน์ เกตุวงศา & ศุทธิดา ชนวนัน, 2558) โดยเฉพาะเฟซบุ๊กซึ่งเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้มากที่สุดอีกด้วย (นันทิช ฉลอง โภคศิลาชัย & ททัยชนก สุขเจริญ, 2555) ดังนั้นการนำเอาเครือข่ายสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การให้ข้อมูลข่าวสารจะเป็นช่องทางหนึ่ง สำหรับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน ในการให้ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลและหน่วยงานได้ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อให้อุตสาหกรรมมีความเท่าเทียมกัน เป็นคนทันโลก ทันเหตุการณ์ และเพื่อให้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆได้อย่างทั่วถึง

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงพฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเข้าถึงสิทธิของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

2. ขอบเขตเชิงพื้นที่และประชากร

พื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ พื้นที่ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาผ่านผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3. ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เริ่มศึกษางานวิจัยตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 – เดือนธันวาคม 2562 โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามในเดือนกรกฎาคม 2562 รวมระยะเวลา 12 เดือน

4. ขั้นตอนการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ และศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษา

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถาม

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

4. สรุปผลการศึกษาและนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาความภายใต้กรอบแนวความคิดการศึกษา

5. เสนอแนะข้อค้นพบจากการวิจัย

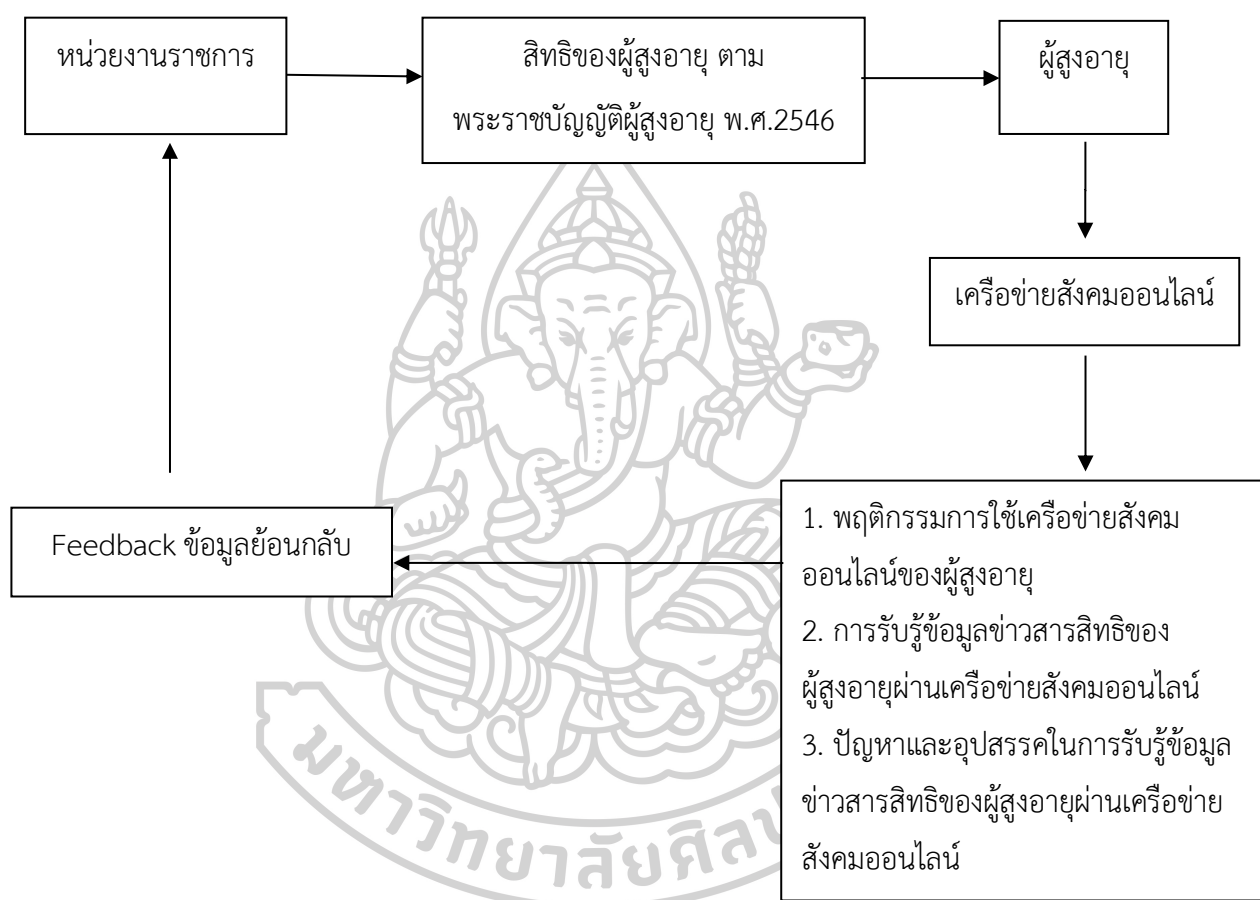
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ กำหนดแนวทางการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของการสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมาย

2. ทราบถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิ ของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขปัญหาในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ

3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล องค์กร บริหารส่วนตำบล นำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึง ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. กรอบแนวคิดในการศึกษา

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เครือข่ายสังคมออนไลน์** หมายถึง สังคมเสมือนที่บุคคลใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เฟสบุ๊ก, ไลน์, ทวิตเตอร์ และอื่นๆ อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แบ่งปันข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น พูดคุย บอกเล่าเรื่องราว และนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้

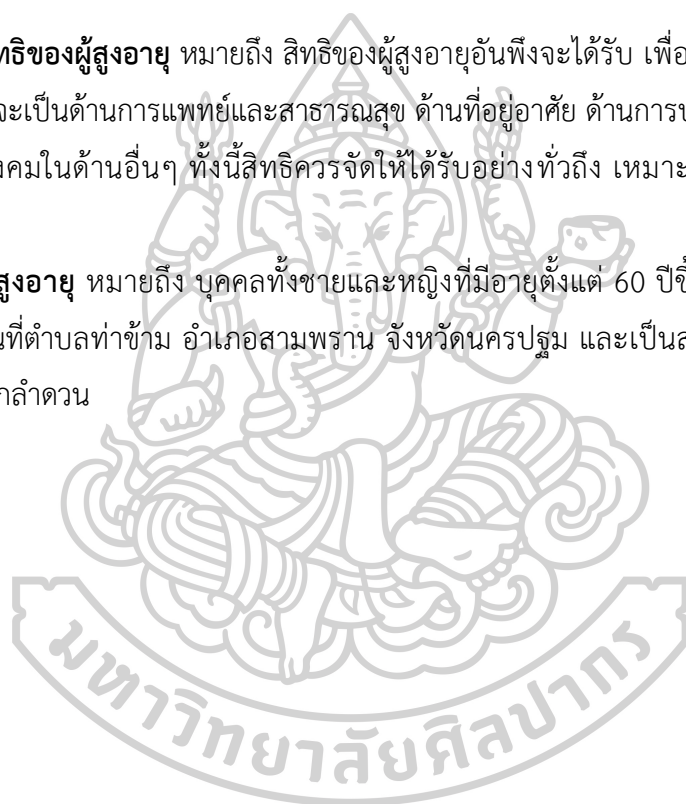
2. **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์** หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น วัตถุประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่อง

ทางการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การรับรู้เป็นกระบวนการในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่การรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของมนุษย์นั้นมีข้อจำกัดเนื่องจากมนุษย์เลือกที่จะรับรู้ข่าวสารเพียงบางประการ และถึงแม้ว่าข่าวสารจะมาจากแหล่งเดียวกันแบบเดียวกัน แต่การตีความข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ย่อมแตกต่างกันด้วย โดยข้อมูลข่าวสารอาจเกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ทั้งนี้ข่าวสารจัดเป็นข้อความที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารทราบ

4. สิทธิของผู้สูงอายุ หมายถึง สิทธิของผู้สูงอายุอันพึงจะได้รับ เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการประกอบอาชีพ และการบริการทางสังคมในด้านอื่นๆ ทั้งนี้สิทธิควรจัดให้ได้รับอย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5. ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีชื่อในทะเบียนราษฎร์ของพื้นที่ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี บทความงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์
7. พื้นที่ศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (2553) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สามารถเรียกได้ว่าเป็น “ผู้สูงอายุ” ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Elderly person วัยนี้ เป็นวัยที่ร่างกายและจิตใจจะมีการเปลี่ยนแปลง อาจพบกับความอ่อนแอและความเสื่อมโทรม

ชมพูนุช พรหมภักดิ์ (2556) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง อายุของตัวเลขที่มากขึ้นบ่งบอกว่าเป็นผู้สูงวัย หรืออาจเรียกได้ว่า คนแก่ หรือ วัยชรา โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้คำนิยามของคำว่าคนแก่คือมีอายุมากและให้คำนิยามของคำว่า วัยชรา คือ วัยที่ต่อจากวัยกลางคน อายุเกิน 60 ปี

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิง การแบ่งช่วงอายุของผู้สูงอายุ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง คือ วัยต้น (อายุ 60-69 ปี) วัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) และ วัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป)

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ใช้เกณฑ์อายุ 60 ปีขึ้นไปในการจัดเก็บข้อมูลและตัวชี้วัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ซึ่งในความเป็นจริงยังไม่ได้กำหนดอายุที่แน่ชัดที่จะใช้เรียก “ผู้สูงอายุ” (Older/Elderly person) ได้อย่างเหมาะสม แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วกำหนดเกณฑ์อายุ 65 ปีขึ้นไปว่าเป็น “ผู้สูงอายุ”

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ (Older person) คือ บุคคลทั้งชายและหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปและเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำวนตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มาประยุกต์ใช้กับงานวิจัย

1.2 สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 โดยมีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 10.4% โดยสังคมผู้สูงอายุพิจารณาจากสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 10% หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% อีกทั้งยังคาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้าจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 20% หรือมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 14% สำหรับข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ.2537 และในปี พ.ศ.2557 ซึ่งเป็นการสำรวจครั้งที่ 5 นั้น พบว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2537 ถึง ปี พ.ศ.2557 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2537 มีจำนวนผู้สูงอายุ 4,011,854 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ในปี พ.ศ.2545 มีจำนวนผู้สูงอายุ 5,969,030 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 ในปี พ.ศ.2550 มีจำนวนผู้สูงอายุ 7,020,959 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 ในปี พ.ศ.2554 มีจำนวนผู้สูงอายุ 8,266,304 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 และจากผลการสำรวจครั้งล่าสุด ในปี พ.ศ.2557 มีจำนวนผู้สูงอายุ 10,014,705คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ดังตารางที่ 1

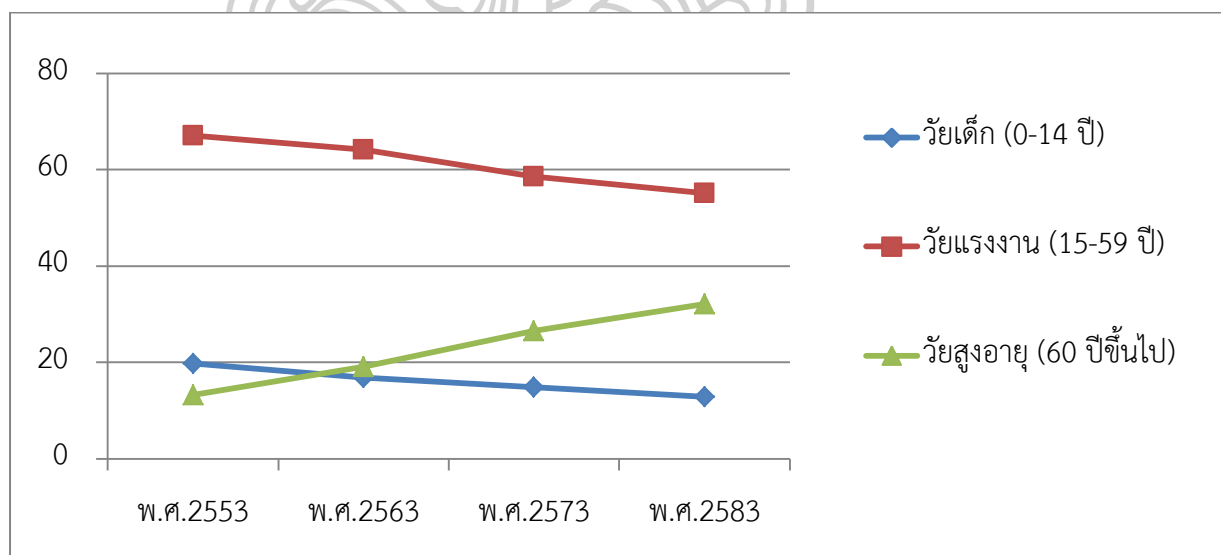

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุในปีต่างๆ

ปี	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ร้อยละของผู้สูงอายุ
2537	4,011,854	6.8
2545	5,969,030	9.4
2550	7,020,959	10.7
2554	8,266,304	12.2
2557	10,014,705	14.9

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557

ข้อมูลจากมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ ได้จัดแบ่งโครงสร้างทางอายุของประชากรออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ ประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) วัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) โดยจะเห็นได้ว่า ในระหว่างปี พ.ศ.2553 – พ.ศ.2583 สัดส่วนของประชากรวัยเด็ก และวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 13.2 ในปี พ.ศ.2553 เป็นร้อยละ 32.1 ในปี พ.ศ.2583 และที่น่าสังเกต คือ ในปี พ.ศ. 2560 จะเป็นปีที่คาดว่าสัดส่วนของประชากรวัยเด็กจะเท่ากับกับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนประชากรวัยเด็ก วัยแรงงานและวัยสูงอายุ พ.ศ 2553 - พ.ศ 2583

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559

1.3 สถานการณ์ผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม

จากรายงานของข้อมูลผู้สูงอายุของจังหวัดนครปฐมในปี พ.ศ.2560 พบว่า จังหวัดนครปฐมมีประชากรรวมทั้งสิ้น 911,492 คน โดยมีจำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 142,221 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 โดยอำเภอที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ อำเภอนครชัยศรี มีจำนวนผู้สูงอายุ 17,892 คน คิดเป็นร้อยละ 17.77 อำเภอบางเลน มีจำนวนผู้สูงอายุ 13,428 คนคิดเป็นร้อยละ 17.08 และอำเภอสามพราน มีจำนวนผู้สูงอายุ 15,703 คน คิดเป็นร้อยละ 16.16 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2560

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ร้อยละของผู้สูงอายุ
อำเภอเมืองนครปฐม	178,492	27,123	15.20
อำเภอกำแพงแสน	122,025	16,907	13.86
อำเภอนครชัยศรี	100,714	17,892	17.77
อำเภอสามพราน	97,196	15,703	16.16
อำเภอบางเลน	78,628	13,428	17.08
อำเภอดอนตูม	34,759	5,422	15.60
อำเภอพุทธมณฑล	19,375	2,682	13.84
รวม	911,492	142,221	15.60

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, ระบบสถิติทางการทะเบียน, เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม, เข้าถึงได้จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php

1.4 สถานการณ์ของผู้สูงอายุตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จากรายงานจำนวนผู้สูงอายุของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า ประชากรในตำบลท่าข้าม มีประชากรรวมทั้งสิ้น 10,414 คน โดยมีจำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 1,598 คน คิดเป็นร้อยละ 15.34 โดยสามารถแบ่งจำนวนผู้สูงอายุออกเป็น 3 ช่วง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนผู้สูงอายุของตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.2560

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)
60-69 ปี	945
70-79 ปี	437
80 ปีขึ้นไป	216
รวม	1,598

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, ระบบสถิติทางการทะเบียน, เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม, เข้าถึงได้จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php

1.5 ผลกระทบที่เกิดจากสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย

ชมพูนุช พรหมภักดี (2556) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยว่า ผลกระทบเกิดขึ้นทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค กล่าวคือ ในระดับมหภาคส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวประชากร การลงทุน งบประมาณของรัฐและการจ้างงาน เป็นต้น ส่วนในระดับจุลภาคส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ เป็นต้น ทั้งนี้สามารถแบ่งผลกระทบเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ผลกระทบต่องบประมาณการคลังของประเทศ กล่าวคือ เมื่อประเทศมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลยังต้องนำเงินภาษีของประชากรวัยทำงานมาจัดสรรสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ประกันสังคม ประกันสุขภาพ เป็นต้น

2. ผลกระทบด้านแรงงาน กล่าวคือ ประชากรวัยทำงานลดลง ส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานและบุคลากรในหลายสาขาอาชีพ และแรงงานเมื่อมีอายุมากขึ้นประสิทธิภาพในการทำงานก็ลดลงด้วยเช่นกัน ส่งผลให้ต้องพัฒนาคุณภาพแรงงานให้สูงขึ้น ต้องปรับปรุงประสิทธิภาพและนำความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้มากขึ้น หรือการนำเข้าแรงงานมีฝีมือจากต่างประเทศเข้ามาทำงาน เพื่อรักษาปริมาณผลผลิต นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อแรงงานใหม่ที่เข้าสู่แรงงานตลาดน้อยลงเนื่องจากอัตราการเกิดที่ลดลงอีกด้วย

3. ผลกระทบด้านสังคม สามารถแบ่งได้เป็น ปัญหาด้านสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุอาจมีความรู้สึกน้อยใจ หรืออาจมีภาวะซึมเศร้าได้ เมื่อถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพัง เพราะลูกหลานต้องออกไปทำงาน จึงขาดคนดูแลเอาใจใส่ ส่วนปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง เสื่อมโทรมตามวัย จึงจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ซึ่งค่าใช้จ่ายในด้านนี้ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุลำบากขึ้น เนื่องจากจำเป็นต้องนำเงินเก็บหรือเงินออมมาใช้จ่ายในส่วนนี้

ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันในการเตรียมความพร้อม ในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการสร้างการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเตรียมวางแผนการออม การใช้ชีวิตในบั้นปลาย การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ การปรับตัวทางด้านสังคมและจิตใจของผู้สูงอายุ รวมทั้งการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนและการออมเพื่อเตรียมพร้อมเมื่อถึงวัยผู้สูงอายุ และเพื่อไม่ให้รู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่าและเป็นภาระกับสังคม แก่ทั้งเพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สูงอายุด้วย

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

2.1 ความหมายเกี่ยวกับการสื่อสาร

จันทิมา กิตติวัฒนาชัย (2550) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน นำไปสู่ความเข้าใจอันดีในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้สำเร็จ

เพ็ญภา วัฒนเกษภูากุล (2551) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนสาร สารจะถูกส่งจากผู้ส่งสารหรืออุปกรณ์ไปยังผู้รับสาร สารอาจอยู่ในรูปแบบของภาษา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ การสื่อสารเกิดจากปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล สังคม เป็นต้น

รัตติกาล สิทธิพันธุ์ (2552) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารในมนุษย์เป็นพฤติกรรมพื้นฐาน ซึ่งมนุษย์มีความจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ไม่ว่าจะในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ประเทศ เป็นต้น ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะสามารถเชื่อมโยงทุกกิจกรรมในสังคมเข้าด้วยกัน นอกจากนี้การสื่อสารยังช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม

จิตติรัตน์ นุ่มน้อย (2555) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เป็นกระบวนการทางสังคมที่มีผลกระทบต่อบุคคล เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่างๆ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสาร ทั้งด้านความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นับเป็นเป้าหมายในการสื่อสารของมนุษย์

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคม มนุษย์จึงคิดค้นวิธีต่างๆ เพื่อช่วยในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ในการส่งสาร สารจะถูกส่งจากผู้ส่งสารหรืออุปกรณ์ไปยังผู้รับ

สาร สารอาจเป็นได้ทั้งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง หรืออารมณ์ความรู้สึกต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร อีกทั้งการสื่อสารที่ดียังสามารถช่วยให้เป้าหมายสำเร็จได้

2.2 ประเภทของการสื่อสาร

อิวิซซ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (2549) ได้จำแนกประเภทของการสื่อสาร ดังนี้

2.2.1 จำแนกตามลักษณะการสื่อสาร แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การสื่อสารแบบเผชิญหน้า เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องพบเจอกัน โดยทั้งสองฝ่ายสามารถรับรู้ปฏิริยาของกันและกันและสามารถพูดคุยโต้ตอบกันได้
- 2) การสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ได้พบเจอกัน โดยทั้งสองฝ่ายไม่สามารถรับรู้ปฏิริยาของกันและกันได้ แต่ใช้การสื่อสารผ่านตัวหนังสือหรือตัวกลางนำสาร เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อเฉพาะกิจ เป็นต้น

2.2.2 จำแนกตามลักษณะการโต้ตอบ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสาร ส่งสารหรือข้อมูลไปให้ผู้รับเพียงฝ่ายเดียว โดยผู้รับสารไม่ได้ตอบสนองกลับ เช่น การสื่อสารผ่านวิทยุ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ ประกาศ เป็นต้น การสื่อสารประเภทนี้เหมาะสำหรับเรื่องที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน เพราะผู้ส่งสารไม่สามารถทราบได้ว่าผู้รับสารเข้าใจเจตนาหรือข้อมูลของผู้ส่งสารหรือไม่ แต่บางสถานการณ์ที่การสื่อสารมีความซับซ้อนก็จำเป็นต้องใช้การสื่อสารทางเดียว เช่น ผู้รับสารและผู้ส่งสารไม่สามารถพบเจอกันได้ การสื่อสารแบบกลุ่มใหญ่ การสื่อสารที่ไม่ทราบผู้รับสารแน่นอน เป็นต้น
- 2) การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) เป็นการสื่อสารที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถมีปฏิริยาต่อกันหรือตอบสนองกันได้ เช่น การพูดคุยซึ่งหน้า การคุยโทรศัพท์ การประชุม เป็นต้น การสื่อสารประเภทนี้ถือได้ว่ามีประสิทธิภาพมาก เพราะสามารถรู้ได้ว่าการสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันได้

2.2.3 จำแนกตามระดับของการสื่อสาร

จิตร์รัตน์ นุ่มน้อย (2555) ได้แบ่งระดับการสื่อสารออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่

- 1) การสื่อสารระดับตนเอง (Intrapersonal Communication) เป็นการสื่อสารกับตนเอง ทั้งการคิด วิเคราะห์ หรือตัดสินใจต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานใน

การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เพราะก่อนที่จะสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ คนเราต้องเรียนรู้การสื่อสารกับตนเองก่อน ทั้งนี้ลักษณะการสื่อสารระดับตนเอง มีทั้งไม่เปิดเผย เช่น การคิด การเขียน หรือแบบเปิดเผย เช่น การเขียนที่มีเจตนาให้ผู้อื่นทราบ หรือมีจุดประสงค์ที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

2) การสื่อสารระดับบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารตั้งแต่บุคคลสองคนขึ้นไป เช่น อภิปราย ประชุม สัมมนา การเรียนการสอน รวมถึงการติดต่อสื่อสารอื่นๆในชีวิตประจำวัน เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน จัดได้ว่าเป็นการสื่อสารที่มีความสมบูรณ์ เนื่องจากสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ได้ และสามารถโต้ตอบหรือแสดงปฏิกิริยาตอบสนองได้ ซึ่งถือได้ว่ามีอิทธิพลในการสื่อสารอย่างมาก

3) การสื่อสารระดับกลุ่มย่อย (Group Communication) เป็นการสื่อสารที่แตกต่างไปจากการสื่อสารรูปแบบอื่น โดยจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าและสลับซับซ้อนมากกว่า เพราะการสื่อสารระดับกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มและเป้าหมายของกลุ่มที่ชัดเจน ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่ม

4) การสื่อสารระดับเทคโนโลยี (Technology Communication) จัดเป็นเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร โดยใช้สื่อต่างๆ ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น การสื่อสารประเภทนี้ผู้เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในอุปกรณ์การสื่อสารเป็นอย่างดี เพราะต้องนำมาใช้สร้างข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการเผยแพร่

5) การสื่อสารระดับชุมชน (Public Communication) เป็นการสื่อสารที่มีผู้รับข่าวสารจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้แต่น้อยกว่าระดับมวลชน การสื่อสารประเภทนี้จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางเดียวกัน มักจะเกิดขึ้นในโอกาสพิเศษ เป็นการเฉพาะที่ได้กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจนแล้ว การสื่อสารระดับชุมชนอาจเป็นการแจ้งข้อมูลหรือชักชวนให้คล้อยตาม การสื่อสารลักษณะนี้จึงควรมีวิธีนำเสนอที่แปลกใหม่ เพื่อให้ผู้รับสารระดับชุมชนเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม เป็นต้น

6) การสื่อสารระดับมวลชน (Mass Communication) เป็นการสื่อสารที่มีสื่อมวลชน (Mass media) เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูล เพื่อส่งไปยังผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายที่ไม่จำกัด เช่น การสื่อสารโดยวิทยุกระจายเสียง โทรศัพท์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น การสื่อสารประเภทนี้จะช้ากว่าประเภทอื่น และโต้ตอบได้ยาก การสื่อสารระดับมวลชนถือได้ว่าเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เนื่องจากวิวัฒนาการการติดต่อสื่อสารของมนุษย์และการขยายตัวของสังคม

2.3 องค์ประกอบของการสื่อสาร

ฉัตรสุตา โคตรพัฒน์ (2557) ได้จัดแบ่งองค์ประกอบของการสื่อสาร เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source) ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการสื่อสาร เพราะเป็นผู้นำข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ส่งต่อไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารอาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มคนก็ได้ วิธีการส่งสารอาจใช้วิธีพูด เขียน ภาษาท่าทาง ภาพ สัญลักษณ์ เป็นต้น

2) สาร (Message) เนื้อหาของสารที่ส่งออกไป อาจเป็นวจนภาษาหรืออวจนภาษาก็ได้ เช่น ข้อความ ข่าวสาร ความรู้ หรือสิ่งต่างๆที่ส่งจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งในการวิจัย สิ่งที่เป็นสาร คือ “ข้อมูลข่าวสาร” เพื่อให้ผู้รับสารได้รับรู้ในช่องทางต่างๆ

3) ช่องทางการส่งสารหรือสื่อ (Channel) เป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ให้สามารถติดต่อกันได้ การเลือกใช้ช่องทางการส่งสารที่เหมาะสม ช่วยให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่สุดที่เป็นหนทางหรือวิธีการนำข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับสาร หากปราศจากสิ่งนี้ข้อมูลข่าวสารก็ไม่สามารถไปถึงผู้รับสารได้ ช่องทางการส่งสารหรือสื่อสามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท (ธนกาญจน์ ครองสำราญ, 2549) ได้แก่

3.1) สื่อบุคคล เป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงโดยเฉพาะในการโน้มน้าวจิตใจผู้รับสารโดยตรง โดยบุคคลทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลต่างๆ เครื่องมือของสื่อบุคคลอาศัยการพูดในแบบต่างๆ เช่น การสนทนา การอภิปราย การประชุม การบรรยาย การสัมมนา การพูดในที่ชุมชน การสัมภาษณ์ การพูดในโอกาสพิเศษ เป็นต้น

3.2) สื่อมวลชน เป็นวิธีการสื่อสารที่นำข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานออกสู่สาธารณชน เพื่อให้คนจำนวนมากได้รับข้อมูลข่าวสารในเวลาพร้อมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ นิตยสาร เป็นต้น

3.3) สื่อกิจกรรม เป็นวิธีการสื่อสารที่สามารถสื่อความรู้สึก นึกคิด ความรู้ อารมณ์ และข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับสารได้ รูปแบบของสื่อกิจกรรม เช่น การฝึกอบรม การสาธิต การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

3.4) สื่อเอกสารและสิ่งพิมพ์ เป็นวิธีการสื่อสารที่หน่วยงานเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย การให้บริการหรือสวัสดิการต่างๆ เช่น จดหมาย ประกาศ แผ่นพับ เอกสาร หนังสือในโอกาสพิเศษ วารสาร ไปสเตอร์ เป็นต้น

3.5) สื่อโสตทัศน เป็นวิธีการสื่อสารที่ใช้ทั้งภาพและเสียง อาจเป็นได้ทั้งภาพยนตร์หรือวิดีโอ ที่มีทั้งภาพและเสียงประกอบ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น ซึ่งการใช้สื่อประเภทนี้สามารถทำให้ผู้รับสารสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน เพราะได้ทั้งดูและฟังเนื้อหาเรื่องราวของข้อมูลข่าวสารที่ต้องการสื่อ

3.6) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการสื่อสารโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะช่วยให้การสื่อสารทำได้รวดเร็วขึ้น เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เป็นต้น

3.7) สื่อเฉพาะกิจ เป็นวิธีการสื่อสารที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ป้ายโฆษณา ป้ายผ้า เป็นต้น

3.8) สื่อสังคมออนไลน์ จัดเป็นรูปแบบการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งที่ได้นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อื่นๆ โดยอนุญาตให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆได้ ทำให้ในปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงบุคคลทั่วไปได้ใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตลอดจนเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่หน่วยงานราชการนำมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆอีกด้วย (แสงเดือน ผ่องพุด, 2556)

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสื่อสังคมออนไลน์ ที่ปัจจุบันเป็นอีกหนึ่งช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากผู้วิจัยจึงขอเพิ่มเติมรายละเอียดของสื่อสังคมออนไลน์เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

4) ผู้รับสาร (Receiver) เป็นผู้ที่รับข่าวสารมาจากแหล่งสารหรือผู้ส่งสาร ผู้รับสารอาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ บทบาทของผู้รับสาร มี 3 ประการ ได้แก่ 1) รับสาร 2) ถอดรหัสสาร 3) ตอบตอบความหมาย

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3.1 ความหมายของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ชนิดา สิทธิกุล (2549) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไว้ว่า การรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของมนุษย์มีข้อจำกัด เนื่องจากบุคคลเลือกที่จะรับรู้เฉพาะข้อมูลข่าวสารบางประการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น และแต่ละบุคคลก็มีการเลือกรับรู้ที่แตกต่างกัน

ฉัตรสุดา โคตรพัฒน์ (2557) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไว้ว่า การรับรู้เป็นสิ่งสำคัญในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์โดยกระบวนการรับรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทำให้เกิดกระบวนการตีความหมายจากสิ่งที่เราพบเห็น

สวรินทร์ เนื่องคำมา (2558) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไว้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าข่าวสารจะมาจากแหล่งเดียวกัน แบบเดียวกัน แต่การตีความข้อมูลข่าวสารย่อมแตกต่างกัน

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่การรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของมนุษย์นั้นมีข้อจำกัดเนื่องจากมนุษย์เลือกที่จะรับรู้ข่าวสารเพียงบางประการ และถึงแม้ว่าข่าวสารจะมาจากแหล่งเดียวกัน แบบเดียวกัน แต่การตีความข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ย่อมแตกต่างกันด้วย โดยข้อมูลข่าวสารอาจเกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ทั้งนี้ข่าวสารจัดเป็นข้อความที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารทราบ

3.2 สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 เป็นกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีจุดประสงค์ต้องการให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่รัฐดำเนินการ โดยประชาชนมีสิทธิที่จะตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เช่น นโยบายการดำเนินการ แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรรู้ เป็นต้น และประชาชนมีสิทธิที่จะขอข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องการรู้ นอกเหนือจากที่หน่วยงานรัฐจัดเตรียมไว้ให้ประชาชน ทั้งนี้การส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของตนเอง ชุมชน และสังคมโดยรวม

3.3 ประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนมีสิทธิรับรู้

1) ข้อมูลข่าวสารที่เป็นผลการพิจารณาที่มีผลโดยตรงต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อจะได้ทราบว่าในอดีตเคยมีผลการพิจารณามาแล้วหรือไม่ และนำมาเป็นบรรทัดฐานเพื่อนำมาใช้ได้อีก

2) ข้อมูลข่าวสารที่เป็นนโยบาย การตีความแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ ถึงแม้ว่านโยบายหรือกฎหมายจะไม่ได้ตีพิมพ์ไว้ในราชกิจจานุเบกษา แต่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนจึงต้องสามารถให้ประชาชนตรวจสอบได้

3) ข้อมูลข่าวสารที่เป็นแผนงาน โครงการ งบประมาณ และเอกสารงบประมาณ ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณ ที่หน่วยงานภาครัฐกำลังดำเนินการอยู่ได้

4) คู่มือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้และสามารถตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานรัฐใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องเป็นคู่มือหรือคำสั่งที่มีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนเท่านั้น

5) สิ่งพิมพ์ที่อ้างถึงในราชกิจจานุเบกษา ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่เป็นสิ่งพิมพ์ไม่ต้องพิมพ์ลงในราชกิจจานุเบกษา แต่ต้องมีไว้เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

6) สัญญาสำคัญของรัฐ ได้แก่

สัญญาสัมปทาน โดยรัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะหรือทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเดินรถประจำทาง การทำเหมือง เป็นต้น

สัญญาผูกขาดตัดทอน โดยรัฐให้สิทธิเอกชนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงผู้เดียว เช่น ผลิตสุรา ผลิตยาสูบ เป็นต้น

สัญญาร่วมทุนกับเอกชน เป็นกิจการที่รัฐร่วมทุนกับเอกชน เช่น การไฟฟ้า การประปา โทรศัพท์ เป็นต้น

7) มติคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายและแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี โดยมติของรัฐมนตรีและคณะกรรมการเหล่านี้มีความสำคัญในการบริหารราชการ ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้ต้องจัดข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

8) ข้อมูลข่าวสารอื่นๆ โดยคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

สำหรับประเภทของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้สูงอายุ สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้สูงอายุมิสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานท้องถิ่น มีหน้าที่จัดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย ทั้งนี้หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องได้จัดทำหนังสือคู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบสิทธิ ตลอดจนหลักเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

3.4 การเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ชนภัทร ชีระพิริยะกุล (2552) ได้อธิบายว่า การแสวงหาและเลือกรับข้อมูลข่าวสารเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่สามารถเป็นตัวกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ทั้งนี้บุคคลจะเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารตามลักษณะดังต่อไปนี้

1) บุคคลจะเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยจะสังเกตได้ว่าบุคคลจะใช้ความพยายามในระดับหนึ่งเท่านั้นในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร

2) บุคคลจะเปิดรับข้อมูลข่าวสารในสิ่งที่สอดคล้องกับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของตน

3) บุคคลจะเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามช่องทางที่ตนสะดวก ซึ่งในปัจจุบันบุคคลสามารถเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากหลากหลายช่องทางขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละบุคคล

4) บุคคลจะเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามความเคยชิน กล่าวคือ บุคคล โดยเฉพาะผู้สูงอายุ มักจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามที่ตนเคยได้รับ

5) ลักษณะเฉพาะของช่องทางในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ มีราคาถูก สามารถนำติดตัวไปได้ มีน้ำหนักเบา หรือ โทรศัพท์มือถือ เมื่อเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตก็สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ เป็นต้น

ปรัชญาพร ทองเกลี้ยง (2553) ได้อธิบายว่า การเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นกระบวนการในการเลือกรับรู้ (Selective processes) มีดังนี้

1) การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) บุคคลจะเปิดรับข่าวสารหรือเลือกสนใจจากความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติและความคิดเดิมของตน และจะหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจของตนเอง โดยเรียกภาวะความไม่สมดุลทางจิตใจว่า “Cognitive dissonance” กล่าวคือ บุคคลจะสามารถลดภาวะความไม่สมดุลทางจิตใจได้ โดยเปลี่ยนทัศนคติและเลือกเปิดรับเฉพาะสิ่งที่สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเท่านั้น

2) การเลือกรับรู้และตีความ (Selective Perception of Selective Interpretation) บุคคลจะเลือกรับรู้และตีความเฉพาะสิ่งที่ตนสนใจและตามความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ประสบการณ์ ความเชื่อ ความคาดหวัง ความต้องการ แรงจูงใจ สภาวะร่างกายและอารมณ์ ในการ

เลือกรับรู้และตีความ ทั้งนี้บุคคลสามารถตีความหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่ตนเองพึงพอใจหรือให้สอดคล้องกับความคิดเห็นหรือทัศนคติเดิมของตน

3) การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำสิ่งที่ตรงกับความสนใจหรือความต้องการของตน ส่วนสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วยหรือไม่สนใจก็จะไม่ให้ความสำคัญ

สุภวัฒน์ สงวนงาม (2557) ได้อธิบายว่า ข้อมูลข่าวสารช่วยให้มนุษย์สามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆได้ เพราะผู้ที่เปิดรับข้อมูลข่าวสารจะเป็นผู้ที่ทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆได้ ทั้งนี้มนุษย์จะไม่เปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้เฉพาะเพียงข้อมูลข่าวสารที่ตนสนใจเท่านั้น

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บุคคลเลือกเปิดรับ รับรู้ และเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารจากสิ่งที่ตนให้ความสนใจ และจะหลีกเลี่ยงข้อมูลข่าวสารที่ตนไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย และไม่ให้ความสำคัญ ในการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคลขึ้นอยู่กับ ข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับความรู้ ความเชื่อและทัศนคติของตน บุคคลจะเลือกเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามช่องทางที่ตนสะดวก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงช่องทางการรับรู้ แต่จะเลือกรับรู้จากช่องทางที่ตนเคยชินและช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เช่น หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์มือถือ มีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ

สำหรับสิทธิของผู้สูงอายุที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับต่างๆนั้น พอสรุปได้ ดังนี้

4.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ได้ระบุสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ดังนี้ ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับและมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน ทั้งด้านการศึกษา ที่อยู่อาศัย สุขภาพ รายได้ และการบริการทางสังคม ให้ได้รับอย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

4.2 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ได้ระบุสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ดังนี้

1) สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข กล่าวคือ การให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้ให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้หน่วยบริการระดับโรงพยาบาลของรัฐจัดให้มีช่องทางเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุแยกจากผู้รับบริการทั่วไปในแผนกผู้ป่วยนอก

2) สิทธิด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดการให้บริการด้านการศึกษาแก่ผู้สูงอายุโดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1) การจัดบริการการศึกษาให้ครอบคลุมการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้สูงอายุ
- 2.2) การสนับสนุนให้สื่อทุกประเภทมีรายการสำหรับผู้สูงอายุ
- 2.3) การส่งเสริมให้หน่วยงาน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ
- 2.4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ
- 2.5) การคุ้มครองการผลิตสื่อความรู้และอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้สูงอายุ
- 2.6) การจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับผู้สูงอายุในขั้นพื้นฐานถึงอุดมศึกษา
- 2.7) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ

3) สิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับบริการด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 3.1) การขอรับคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานและบริการจัดหางานที่ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุจากสำนักงานจัดหางานทุกแห่ง
- 3.2) การขอรับบริการอบรมทักษะอาชีพและฝึกอาชีพตามอัธยาศัย
- 3.3) การไปใช้บริการจัดหาข้อมูลทางอาชีพและตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุจากสำนักงานจัดหางานทุกแห่ง
- 3.4) การขอรับบริการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมตามอัธยาศัย

4) สิทธิด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับบริการและการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชนจากหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในทุกจังหวัดโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1) การให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการกำหนดการดำเนินงานด้านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในชุมชน

4.2) การส่งเสริมและสนับสนุน ด้านความรู้ ความเข้าใจ การให้คำปรึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

4.3) การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายงานด้านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

4.4) การจัดทำทะเบียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่สังคมต่อไป

4.5) การจัดทำทะเบียนผู้สูงอายุและองค์กรที่ทำงานด้านผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ในการประสานงานและสร้างเครือข่ายในทุกระดับ

5) สิทธิด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะอื่น กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากรัฐในเรื่องของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ เช่น รวบบันได ลิฟต์ ทางเดินเท้า รวมถึงการจัดมมสุขภาพในสวนสาธารณะ เช่น การดูแล การช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ การให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย รวมถึงการจัดหาพาหนะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุโดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1) การจัดสถานที่โต๊ะเก้าอี้เพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุไว้เป็นสัดส่วน

5.2) การให้บริการแก่ผู้สูงอายุก่อนหรือเป็นกรณีพิเศษ

5.3) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น รถเข็นนั่ง ไม้เท้า รววจับในห้องน้ำ เป็นต้น

5.4) การจัดทำแผนผังช่องทางให้บริการกับผู้สูงอายุ

5.5) การประสานความร่วมมือและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ

5.6) การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ เช่น การออกหน่วยเคลื่อนที่

6) สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม กล่าวคือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เป็นคนไทยหรือมีสัญชาติไทย มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะที่ให้บริการสาธารณะอยู่แล้ว เช่น รถไฟ รถโดยสารประจำทาง เครื่องบิน เรือด่วน รถไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้จากการกำหนดสิทธิดังกล่าว การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ประกาศหลักเกณฑ์ให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้ลดค่าโดยสารครึ่งราคา โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1) รถไฟ ลดค่าโดยสารให้ผู้สูงอายุเฉพาะเดือนมิถุนายน – กันยายน ของทุกปี ทุกชั้นตลอดทางทุกสายโดยไม่ต้องเข้าแถวรอซื้อตั๋ว มีที่นั่งรองรับตัว พนักงานช่วยยกสัมภาระและปฐมพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย

6.2) รถไฟฟ้าแอร์พอร์ต เรล ลิงก์ (Airport Rail Link), รถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) ลดค่าโดยสารให้ผู้สูงอายุครึ่งราคาและยกเว้นค่าโดยสารในวันผู้สูงอายุแห่งชาติ 13 เมษายนของทุกปี

6.3) รถโดยสารประจำทางขสมก. ลดค่าโดยสารครึ่งราคาตลอดวันและยกเว้นค่าโดยสารในวันผู้สูงอายุแห่งชาติวันที่ 13 เมษายนของทุกปี และจัดให้มีที่นั่งสำรองเฉพาะ

6.4) เครื่องบิน

การบินไทย ลดค่าโดยสาร 15% สำหรับชั้นประหยัดเฉพาะเที่ยวบินภายในประเทศและอำนวยความสะดวกขึ้นเครื่องเป็นลำดับแรก

บางกอกแอร์เวย์สลดค่าโดยสาร 5% สำหรับชั้นประหยัดเฉพาะเที่ยวบินภายในประเทศและอำนวยความสะดวกขึ้นเครื่องเป็นลำดับแรก

6.5) เรือด่วนเจ้าพระยา เรือในคลองแสนแสบและเรือข้ามฟาก ลดค่าโดยสารครึ่งราคาแก่ผู้สูงอายุที่ใช้บริการเรือโดยสาร ได้แก่ เรือด่วนเจ้าพระยา เรือในคลองแสนแสบและเรือข้ามฟาก

7) **สิทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ** กล่าวคือ รัฐให้สวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในการพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุตรหลานได้พาผู้สูงอายุไปท่องเที่ยวพักผ่อนซึ่งจะส่งผลในการสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

8) **สิทธิด้านการจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ** กล่าวคือ เป็นการจัดกิจกรรมและโครงการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การบริการตรวจสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย การให้บริการสวนสุขภาพและลานกีฬาแอโรบิค เป็นต้น

9) **สิทธิด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม** กล่าวคือ ผู้สูงอายุได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์โบราณสถานต่างๆ หอศิลป์ หอจดหมายเหตุ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำหรับผู้สูงอายุ และส่วนลดในการเข้าร่วมกิจกรรม

10) **สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี** กล่าวคือ ผู้สูงอายุสามารถได้รับการให้คำแนะนำและสามารถปรึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องในทางคดี โดยแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณีดังนี้

10.1) สิทธิได้รับคำแนะนำปรึกษาและดำเนินการที่เกี่ยวข้องในทางคดี ในกรณีที่ผู้สูงอายุกำลังประสบปัญหาข้อพิพาทต่างๆเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้สูงอายุในกระบวนการยุติธรรม

10.2) สิทธิได้รับคำแนะนำปรึกษาและดำเนินการที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว

11) สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ กล่าวคือ กรณีที่ผู้สูงอายุได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง กฎหมายกำหนดให้รัฐต้องเข้าไปคุ้มครองช่วยเหลือ หากผู้สูงอายุได้รับอันตรายในลักษณะดังกล่าวข้างต้น ผู้สูงอายุมีสิทธิแจ้งเพื่อขอรับการคุ้มครองช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ โดยในกรุงเทพมหานครให้แจ้งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในต่างจังหวัดให้แจ้งอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้สูงอายุจะได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งในเบื้องต้นให้เงินช่วยเหลือไม่เกิน 500 บาท จากการได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้งจากปัญหาครอบครัว

12) สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม กล่าวคือ ผู้สูงอายุซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนและมีความจำเป็นเรื่องที่อยู่อาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม สามารถให้ญาติหรือผู้อุปการะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ แจ้งหรือยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยผู้สูงอายุจะได้รับการช่วยเหลือเป็นเงิน อาหารและ/หรือเครื่องนุ่งห่มตามความจำเป็นและเหมาะสม ครั้งละไม่เกิน 2,000 บาท และไม่เกิน 3 ครั้งต่อคนต่อปี

13) สิทธิด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ผู้สูงอายุสามารถได้รับความช่วยเหลือในการจัดหาที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจเป็นกรณีชั่วคราวหรือตลอดไป

14) สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ กล่าวคือ ผู้สูงอายุซึ่งมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์สัญชาติไทย และไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ได้จัดให้เป็นประจำ จะได้รับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตลอดชีวิต โดยแบ่งตามช่วงอายุแบบขั้นบันได ได้แก่อายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเดือนละ 600 บาท อายุ 70 – 79 ปี จะได้รับเดือนละ 700 บาท อายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเดือนละ 800 บาท อายุ 90 ปี ขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท

15) สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ในการจัดงานศพตามประเพณี กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการการฌาปนกิจสงเคราะห์จากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายนั้น ต้องมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสัญชาติไทย มีฐานะยากจนและไม่มีญาติหรือมีแต่ไม่สามารถจัดการงานศพตามประเพณี ซึ่งบุคคลที่รับผิดชอบในการจัดการงานศพของผู้สูงอายุ มีสิทธิยื่นคำขอได้ในท้องที่ที่ผู้สูงอายุถึงแก่ความตาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือครอบครัวหรือชุมชนซึ่งจะได้รับเงินช่วยเหลือรายละ 2,000 บาท

16) สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ กล่าวคือ เป็นการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สินและเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุรวมถึงบุคคลที่เลี้ยงดูบิดา มารดา ที่เป็นผู้สูงอายุ จะได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้ จำนวน 30,000 บาท ต่อผู้สูงอายุ 1 คน

4.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการไว้ในมาตรา (71) ความว่า รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยา ผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่พึงได้รับจากพระราชบัญญัติต่างๆ นั้น ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการสังคม เพื่อส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีหลักประกันจากระบบสวัสดิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล และกลุ่มผู้สูงอายุที่ในอนาคตจะมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ได้กำหนดสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุไว้ทั้งสิ้น 16 ด้าน ด้วยกัน ได้แก่ 1) สิทธิด้านการแพทย์และสาธารณสุข กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับบริการช่องทางพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุ 2) สิทธิด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากหน่วยงานและสถานศึกษาที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ 3) สิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและการฝึกทักษะอาชีพที่เหมาะสม 4) สิทธิด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังมีการจัดทำทะเบียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในชุมชน 5) สิทธิด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะอื่น กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับการอำนวยความสะดวก จากการดูแล การช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ การให้บริการที่สะดวกรวดเร็วและ

ปลอดภัย 6) สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม กล่าวคือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสิทธิได้รับส่วนลดค่าโดยสาร 7) สิทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมให้บุตรหลานได้พาผู้สูงอายุไปท่องเที่ยวพักผ่อน 8) สิทธิด้านการจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กล่าวคือ เป็นการจัดกิจกรรมและโครงการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การตรวจสุขภาพ สวนสุขภาพและลานกีฬาแอโรบิค เป็นต้น 9) สิทธิด้านาศาสนาศิลปะ วัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการเข้าชมสถานที่สำคัญและส่วนลดในการเข้าร่วมกิจกรรม 10) สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี กล่าวคือ สิทธิได้รับคำแนะนำปรึกษาและดำเนินการที่เกี่ยวข้องในทางคดีต่างๆ 11) สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกละเมิด ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง มีสิทธิแจ้งเพื่อขอรับการคุ้มครองช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ 12) สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในด้านดังกล่าว สามารถแจ้งหรือยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ 13) สิทธิด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ผู้สูงอายุสามารถได้รับความช่วยเหลือในการจัดหาที่อยู่อาศัย 14) สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ กล่าวคือ ผู้สูงอายุจะได้รับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตลอดชีวิต โดยแบ่งตามช่วงอายุ ได้แก่ อายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเดือนละ 600 บาท อายุ 70 – 79 ปี จะได้รับเดือนละ 700 บาท อายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเดือนละ 800 บาท อายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเดือนละ 1,000 บาท 15) สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ในการจัดงานศพตามประเพณี กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ไม่มีญาติหรือมี แต่ไม่สามารถจัดงานศพตามประเพณีได้ จะได้รับสวัสดิการการฌาปนกิจสงเคราะห์จากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 16) สิทธิด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ กล่าวคือ บุคคลที่เลี้ยงดูบิดา มารดา ที่เป็นผู้สูงอายุและผู้สูงอายุที่บริจาคทรัพย์สินและเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ จะได้รับการลดหย่อนภาษี นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 71 ได้บัญญัติถึงการให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงตลอดทั้งให้การบำบัด พิ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรผลักดันให้ประชาชนได้รับสิทธิและสวัสดิการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้ชีวิตมีความมั่นคงและมีหลักประกันจากระบบสวัสดิการที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการรับรู้สิทธิในด้านต่างๆของผู้สูงอายุ

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

5.1 ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

กฤษ เตชะประเสริฐ (2556) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า พฤติกรรมเป็นสิ่งที่บุคคลแสดงออกบ่อยครั้งจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มหรือของตน พฤติกรรมและนิสัยอาจมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่พฤติกรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็น ส่วนนิสัยเป็นสิ่งที่ไม่แสดงออกมาให้เห็น

ชาญชลักษณ์ เยี่ยมมิตร (2556) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า พฤติกรรมเป็นการแสดงออกหรือการกระทำของบุคคลที่อาศัยความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของบุคคล เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า และพฤติกรรมสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้

ณรงค์ บัวบาน (2556) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า พฤติกรรมเป็นสิ่งที่บุคคลแสดงออกให้ผู้อื่นเห็น ได้แก่ การเดิน การยิ้ม โดยพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกเป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติตอบสนองให้เหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์ ทั้งนี้พฤติกรรมและการกระทำมาจากความรู้และทัศนคติของแต่ละบุคคลที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน และเนื่องจากความรู้ของแต่ละบุคคลที่ไม่เท่ากัน ย่อมทำให้บุคคลตีความข้อมูลที่ได้รับไม่เหมือนกัน และแตกต่างกันไปตามการเรียนรู้และประสบการณ์

ก้องกาญจน์ ดำแก้ว (2560) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า พฤติกรรมมนุษย์ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ เป้าหมาย ความพร้อม สถานการณ์ การแปลความหมาย การตอบสนอง ผลลัพธ์ที่ตามมา และปฏิกริยาต่อความผิดหวัง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมเป็นสิ่งที่บุคคลแสดงออกบ่อยครั้งจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มหรือของตน โดยพฤติกรรมสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้ ทั้งนี้พฤติกรรมและการกระทำมาจากความรู้และทัศนคติของแต่ละบุคคลที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน นอกจากนี้พฤติกรรมมนุษย์ยังอาศัยปัจจัย ได้แก่ เป้าหมาย ความพร้อม สถานการณ์ การแปลความหมาย การตอบสนอง ผลลัพธ์ที่ตามมา และปฏิกริยาต่อความผิดหวัง มาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์

5.2 ประเภทของพฤติกรรม

กฤษ เตชะประเสริฐ (2556) แบ่งลักษณะประเภทของพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถรับรู้ พฤติกรรมของตนเองได้ แต่บุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้ โดยอาศัยการสังเกตหรือใช้เครื่องมือเพื่อช่วยในการสังเกต

2) พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) คือ พฤติกรรมที่มีเพียงตนเองเท่านั้นที่รู้ โดยบุคคลอื่นไม่สามารถรับรู้ได้ หรือรับรู้ได้โดยอาจใช้การสันนิษฐานหรือการคาดเดา โดยพฤติกรรมภายในเป็นการทำงานของสมองในรูปแบบต่างๆ เช่น การคิด ดารดัดสันใจ เป็นต้น

5.3 สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์

นคร สหสม (2551) ได้อธิบายสิ่งถึงที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์ไว้ 2 ประเภท คือ

5.3.1 ลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

1) ความเชื่อ คือ การที่บุคคลเชื่อในสิ่งนั้นและปฏิบัติตาม เช่น เชื่อว่าการดำเนินงานตามขั้นตอนช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานปลอดภัยและช่วยลดอุบัติเหตุ เป็นต้น

2) ค่านิยม คือ การที่บุคคลใช้ยึดถือปฏิบัติตามเพราะเห็นคุณค่าในสิ่งนั้นๆ เช่น การสวมชุดไทย การขยันและตั้งใจทำงาน เป็นต้น

3) อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา คือ การที่บุคคลมีอารมณ์แจ่มใส เบิกบาน มองโลกในแง่ดี พฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงเป็นพฤติกรรมที่ดี ส่วนในขณะอารมณ์ไม่ดี หน้าตาบึ้งตึง ย่อมแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีออกมา ดังนั้นอารมณ์ จิตใจและสติปัญญาของบุคคลก็สามารถกำหนดการแสดงพฤติกรรมต่างๆของบุคคลได้

5.3.2 กระบวนการทางสังคม ประกอบด้วย

1) สิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้นพฤติกรรม เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง ค่ายกย่องชมเชย สิ่งเหล่านี้เป็นตัวการสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

2) สถานการณ์ เช่น อุบัติเหตุต่างๆที่เกิดขึ้น ไฟไหม้ สารเคมีรั่วไหล เหตุการณ์ต่างๆเหล่านี้เป็นสภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคล ที่ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา

5.4 องค์ประกอบของพฤติกรรม

กฤษฎา เตชะประเสริฐ (2556) ได้อธิบายองค์ประกอบของพฤติกรรมของบุคคลไว้ 7 ประการ ดังนี้

- 1) ความมุ่งหมาย คือ สิ่งที่บุคคลต้องการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยเร็ว โดยเมื่อมนุษย์เกิดความต้องการในหลายๆสิ่ง บุคคลมักจะเลือกตอบสนองความต้องการที่รีบด่วนก่อน
- 2) ความพร้อม คือ ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการแสดงออกเพื่อสนองความต้องการของตน โดยบุคคลจะมีความพร้อมที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นพฤติกรรมของแต่ละคนที่แสดงออกจึงแตกต่างกันออกไป
- 3) สถานการณ์ คือ เหตุการณ์หรือโอกาสที่เหมาะสมสำหรับแสดงพฤติกรรมที่ตนต้องการ
- 4) การแปลความหมาย คือ การประเมินสถานการณ์หรือคิดพิจารณาก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมใดๆออกไป เพื่อให้พฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้นมีผลกระทบน้อยที่สุดและสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้มากที่สุด
- 5) การตอบสนอง คือ การแสดงพฤติกรรมหลังจากที่ได้แปลความหมายแล้ว โดยวิธีการที่ตนได้เลือกจากขั้นแปลความหมาย
- 6) ผลที่ได้รับ คือ สิ่งที่ได้รับจากการกระทำหรือแสดงพฤติกรรม โดยผลที่ได้รับอาจตรงกับ ความคาดหวังหรือไม่ตรงกับ ความคาดหวังก็ได้
- 7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่สามารถสนองตอบความต้องการของตนได้ ซึ่งเมื่อเกิดความผิดหวังขึ้น บุคคลอาจต้องกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์หรือเลือกวิธีการตอบสนองใหม่ เพื่อให้สามารถสนองตอบความต้องการของตนได้

6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

6.1 ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์

ภาณุวัฒน์ กองราช (2554) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเว็บบริการพื้นฐานที่สร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างบัญชีรายชื่อสำหรับผู้ติดต่อ และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือติดต่อสื่อสารกันเป็นเครือข่าย ทั้งนี้เครือข่าย

สังคมออนไลน์สามารถใช้พูดคุย บอกเล่าเรื่องราว แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ เป็นต้น

ระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2556) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการรวมตัวกันในสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์แบบกลุ่มคนผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้คนได้รู้จักกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ร่วมกัน โดยเชื่อมโยงกันผ่านเครือข่าย เช่น เว็บไซต์ Facebook Twitter เป็นต้น

อดิสรณ์ อันสงคราม (2556) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสังคมเสมือนที่บุคคลเชื่อมโยงหรือสื่อสารกันผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมีการแบ่งปันข้อมูล ความคิดเห็น ประสบการณ์ รูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น

กันตพล บันทัดทอง (2557) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นระบบเครือข่ายบนโลกออนไลน์ หรือเป็นการติดต่อสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นโครงสร้างทางสังคม ที่ประกอบด้วยโหนด (Node) ต่างๆที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งการเชื่อมโยงอาจมีความสัมพันธ์กันด้วย ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถทำความรู้จักกันผ่านการเชื่อมโยงของเครือข่าย และสามารถติดต่อสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้

จรวัดณ์ เทวรัตน์ (2557) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสถานที่พบปะผู้คนแบบออนไลน์ และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายร่วมกับผู้อื่นได้

นนทรัฐ ไม้เจริญ (2557) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีเว็บในระยยะที่ 2 (WEB 2.0) จึงทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่มคนบนอินเทอร์เน็ตและโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม

ปิยวัฒน์ เกตุวงศา และ ศุทธิดา ขนวนัน (2558) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง สามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแบ่งปันข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ นับได้ว่าเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้ทำให้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตถูกพัฒนาขึ้นให้สามารถรองรับความต้องการใช้งานได้อย่างทั่วถึง

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสังคมเสมือนที่บุคคลใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แบ่งปันข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น พูดคุย บอกเล่าเรื่องราว และนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการรับรู้สิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

6.2 ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์

ระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2556) ได้แบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ 7 ประเภท ได้แก่

1) การเขียนบทความ (Weblog) เป็นระบบการจัดเนื้อหา (Content Management System: CMS) ที่ผู้ใช้สามารถเขียนบทความหรือโพสต์ (Post) ข้อความสู่สาธารณะได้

2) แหล่งข้อมูลหรือความรู้ (Data/Knowledge) เป็นเว็บที่รวบรวมความรู้และข้อมูลในเรื่องต่างๆ และสามารถให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆเข้ามาให้ความรู้ได้ เช่น Wikipedia ที่ส่วนมากเป็นนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ข้อมูล เป็นต้น

3) ประเภทเกมส์ออนไลน์ (Online games) เป็นเว็บที่รวบรวมเกมส์ออนไลน์ไว้มากมายสามารถเล่นผ่านอินเทอร์เน็ตบนคอมพิวเตอร์ เช่น Audition Ragnarok Pangya เป็นต้น

4) ประเภทชุมชนออนไลน์ (Community) เป็นเว็บที่เกี่ยวกับการค้นหาเพื่อนใหม่ในโลกออนไลน์ ซึ่งผู้ใช้สามารถสร้าง Profile ของตนเอง โดยการใส่ภาพหรือแสดงข้อความที่เป็นตัวตน เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทนี้ ผู้ใช้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ เรื่องราวต่างๆได้ เช่น Facebook Twitter MySpace เป็นต้น

5) ประเภทฝากรูปภาพ (Photo management) เป็นเว็บที่สามารถฝากรูปภาพหรือซื้อขายรูปภาพกันได้ เช่น Flickr Photoshop Express หรือ Photobucke เป็นต้น โดยผู้ใช้สามารถถ่ายโอนภาพจากโทรศัพท์มือถือไปเก็บไว้บนเว็บได้

6) ประเภทสื่อ (Media) เว็บที่เป็นประเภท Multimedia คลิปวิดีโอ หรือภาพยนตร์ ซึ่งสามารถฝากหรือแบ่งปันกันได้ เช่น YouTube imeem Yahoo เป็นต้น

7) ประเภทซื้อขาย (Business/commerce) เป็นเว็บที่ทำธุรกิจออนไลน์เน้นการซื้อขายสินค้า หรือบริการต่างๆผ่านเว็บไซต์ (E-commerce) เช่น การซื้อขายหนังสือ สินค้าอุปโภคบริโภค

รถยนต์ เป็นต้น โดยเว็บที่ได้รับความนิยม เช่น Amazon ebay เป็นต้น แต่ยังไม่ถือว่าเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แท้จริง เพราะไม่ได้เปิดบริการให้ผู้ใช้เข้ามาแบ่งปันข้อมูล แต่เน้นการซื้อและแนะนำสินค้าเป็นส่วนใหญ่

7. พื้นที่ศึกษา

สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม แรกเริ่มมีสมาชิกก่อนจดทะเบียนจำนวน 885 คน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีถิ่นกำเนิดในเขตตำบลท่าข้าม และมีเพียงเล็กน้อยที่ย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยและเข้าร่วมเป็นสมาชิก การริเริ่มการก่อตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม ได้ดำเนินการโดยนายสถาน กิจสกุล เลขาธิการกองการบริหารส่วนตำบลท่าข้ามในขณะนั้น ได้ปรึกษานายมานพ กิจฉลอง นายกองการบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลท่าข้าม เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม มิได้ประสงค์จะมุ่งหากำไรจากสมาชิก ผลปรากฏว่าได้รับการตอบรับอย่างดีจากประชาชน จึงได้ก่อตั้งเป็นชมรมก่อนและในเวลาต่อมาจึงขออนุญาตก่อตั้งเป็นสมาคม ดังนั้นสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม ได้ดำเนินการก่อตั้งเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2557 และได้ดำเนินการขอจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2560

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม เพื่อทำการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการจัดการศพ และสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกที่ถึงแก่ความตายด้วยเงินสงเคราะห์ โดยมีได้ประสงค์จะหากำไรมาแบ่งปันกัน ซึ่งการตายนี้ไม่รวมถึงการสาบสูญตามคำสั่งศาล โดยผู้ที่ประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกของชมรม ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
2. มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลท่าข้าม
3. เป็นสมาชิกของชมรมดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม
4. มีความประพฤติดี และยินยอมปฏิบัติตามข้อบังคับของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม
5. ไม่เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน
6. มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง
7. มีอายุไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ยื่นใบสมัคร (กรณีอายุเกินให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ)

ปัจจุบันสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม ได้ดำเนินการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2560 และได้ทำการเลือกตั้งนายกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ตามข้อบังคับของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้ามนั้น โดยนายสถาน กิจสกุล ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกสมาคมและมีคณะกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

1. นายสถาน	กิจสกุล	ตำแหน่ง	นายกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์
2. นางสาววรรณิ	กิจเจริญ	ตำแหน่ง	อุปนายกสมาคมฯ
3. นางศรีสุดา	เหลืองอร่าม	ตำแหน่ง	อุปนายกสมาคมฯ
4. นายชัยยุทธ	กิจสกุล	ตำแหน่ง	เหรัญญิก
5. นางสุจิน	กิจสวัสดิ์	ตำแหน่ง	กรรมการ
6. นางสาวยุวลักษณ์	กิจสวัสดิ์	ตำแหน่ง	เลขานุการ
7. นางสาวธาวินิ	กิจบุญชู	ตำแหน่ง	นายทะเบียน/ผู้ช่วยเลขานุการ
8. นายสำราญ	ลอยประสงค์	ตำแหน่ง	ที่ปรึกษา

ปัจจุบันสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม มีสมาชิกจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,090 คน (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2561)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Xie, Watkins, Golbeck, and Huang (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การทำความเข้าใจและการเปลี่ยนการรับรู้ของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุในการใช้เครือข่ายออนไลน์ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาเชิงสำรวจ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 1-3 ปี ผู้สูงอายุเคยได้ยินเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านทางสื่อ แต่ไม่เคยมีประสบการณ์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มาก่อน ถึงแม้ผู้สูงอายุจะไม่มีประสบการณ์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่กลับมีความคิดเห็นในเชิงลบกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคสำหรับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในผู้สูงอายุ คือ ความเป็นส่วนตัว

เดชา สังขวรรณ และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การเข้าถึงและความพึงพอใจต่อบริการตามสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้บริการตามสิทธิต่างๆ ความพึงพอใจ และปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการตามสิทธิ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เก็บ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ร่วมกับการวิเคราะห์ถ้อยคำ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุ โดยรับรู้เรื่องการได้รับเบี้ยยังชีพมากกว่าประเด็นอื่นๆ นอกจากนี้ยังรับรู้สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานพยาบาล เช่น ทางลาด ป้ายแสดงจุดบริการสำหรับผู้สูงอายุ ห้องน้ำ และรับรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับเบี้ยยังชีพ ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบมาจากหน่วยงานภาครัฐ จัดบริการไม่เหมาะสม เช่น ประกาศมีขนาดเล็ก สีของตัวหนังสือไม่เหมาะสม ขั้นตอนในการใช้สิทธิมีความยุ่งยากและซับซ้อน หรือปัญหาที่มาจากบุคคลอื่นมาใช้สิทธิผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ที่นั่งสำรองสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น และปัญหาที่มาจากข้อจำกัดอื่นๆ เช่น การขาดแคลนเงินเพื่อการเดินทางไปรักษาพยาบาล ปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย เป็นต้น

นนทิช ฉลองโกศลศิลาชัย และ หทัยชนก สุขเจริญ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของผู้สูงอายุ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กเฉลี่ยสัปดาห์ละ 10-20 ชั่วโมง ช่วงเวลาที่ใช้ 11.01-14.00 น. และส่วนใหญ่มักใช้เฟซบุ๊กเพื่อความบันเทิง โดยใช้เฟซบุ๊กมาแล้วประมาณ 1 ปี ซึ่งเฟซบุ๊กจะเข้าผ่านโปรแกรม Google Chrome บ่อยที่สุด โดยปัจจัยที่ส่งผลโดยรวมต่อการใช้เฟซบุ๊ก ได้แก่ ด้านการสนทนา ด้านการใช้งาน ด้านการใช้ประโยชน์

สุคี ศิริวงศ์พากร (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากทุกสื่อ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต โดยส่วนใหญ่เปิดรับสื่อจากโทรทัศน์มากที่สุด

เสมอ จิตพล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุและแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ผลการศึกษาพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการจัดการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับสูงสุด โดยมีแนวทางในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนา

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ การช่วยเหลือคำปรึกษาพยาบาล การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ การจัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะ การจัดให้มีสถานพยาบาลและสถานที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ และการจัดตั้งศูนย์ดูแลและเครือข่ายสำหรับผู้สูงอายุ

กนต์พล บันทัดทอง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 55 ขึ้นไป รวมถึงผู้ที่ถึงอายุเกษียณรับราชการเมื่ออายุครบ 60 ปี และผู้ที่เกษียณอายุก่อนกำหนดตามนโยบายเออร์ลี่รีไทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารมากที่สุด โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านทางช่องทางโทรศัพท์มือถือและนิยมใช้ที่บ้าน โดยใช้ครั้งละ 1-2 ชั่วโมงและมากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยช่วงเวลาที่ใช้เป็นเวลากลางวัน 11.01-16.00 น. และนิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านทางแอปพลิเคชัน Line

ปลื้มใจ ไพจิตร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน ใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ คือ การจ่ายเบี้ยยังชีพไม่ตรงเวลา ความล่าช้าในการให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการให้บริการที่ไม่ทั่วถึง ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพและกำหนดจ่ายเงินให้ตรงเวลา และจัดให้มีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ อีกทั้งให้มีการจัดตั้งศูนย์ตรวจสุขภาพและตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุในทุกๆ เดือน

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบันและวิธีการที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 4 ชุมชน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและสัมภาษณ์บุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า 1) การรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ส่วนมากได้รับความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด 2) ผู้สูงอายุส่วนมากได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารผ่าน

ช่องทางการสื่อสารหลัก ได้แก่ โทรศัพท์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และจากการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ 3) ผู้สูงอายุส่วนมากมีปัญหาในการเข้าถึงความรู้และข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต 4) ผู้สูงอายุส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารทุกวัน 5) ผู้สูงอายุส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารในช่วงเวลาค่ำ

อุไรวรรณ รุ่งไทรณู (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของผู้สูงอายุที่มีต่อสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในการร่วมกิจกรรม ณ สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของผู้สูงอายุทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรมการเข้าถึงสิทธิ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 คน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มาร่วมกิจกรรม ณ สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในสวนสาธารณะเป็นประจำทุกวันตลอดสัปดาห์ สำหรับความรู้ต่อสิทธิผู้สูงอายุนั้น พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความรู้ปานกลาง มีความคิดเห็นต่อสิทธิอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีพฤติกรรมการเข้าถึงสิทธิอยู่ในระดับต่ำ (ไม่เคยใช้สิทธิ)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่างานวิจัยในรอบ 5-10 ปีที่ผ่านมา เป็นการศึกษาการรับรู้สิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในสิทธิที่พึงจะได้รับ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ แต่ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดำเนินการโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

1. เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่

การเลือกพื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกพื้นที่ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเหตุผลประกอบในการเลือก คือ พื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีจำนวนผู้สูงอายุสูงเป็นลำดับที่ 3 รองจากอำเภอนครชัยศรีและอำเภอบางเลน ซึ่งในพื้นที่ตำบลท่าข้าม มีการจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลท่าข้าม และเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าพื้นที่นี้มีศักยภาพในการนำมาเป็นพื้นที่ศึกษาและสามารถนำข้อมูลที่ได้มาเสนอองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,090 คน โดยคำนวณจากจำนวนประชากร โดยอาศัยสูตรของ Taro Yamane (ประสพชัย พสุนนท์, 2553) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร

$$e = \text{แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างไม่เกิน 5\%}$$

$$\text{เมื่อ } N = 1,090$$

$$e = 0.05$$

เมื่อแทนค่า จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{1,090}{1 + 1,090(0.05)^2}$$

$$= 292.6 \approx 293$$

ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 292.6 ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 ชุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำจวน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ (ตามพรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546) เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับการรับรู้ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์การวัดแบบ Likert Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

รับรู้เป็นประจำสม่ำเสมอ	5	คะแนน
รับรู้บ่อยครั้ง	4	คะแนน
รับรู้บางครั้ง	3	คะแนน
รับรู้นานๆครั้ง	2	คะแนน
ไม่เคยรับรู้เลย	1	คะแนน

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 300 คน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ (Documentary Research) ได้แก่ วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ เอกสารประกอบการประชุม รวมถึงงานวิจัยจากสถาบันต่างๆ หลากหลายแห่ง โดยศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและข้อคำถามปลายเปิดจากกลุ่มตัวอย่างจะนำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน และระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำดวน วิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงจำนวนความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

5.2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น จุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงเวลาที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลาที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น วิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงจำนวนความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

5.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ เป็นต้น วิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงจำนวนความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

5.4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ (ตามพรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546)

ระดับการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 วิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงจำนวนความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และใช้การแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับขั้นคะแนนจากเกณฑ์อ้างอิงตามหลักการของบลูม (Bloom, 1968) และนำมาเทียบกับเกณฑ์การแบ่งกลุ่มระดับการรับรู้ตามคะแนนที่ผู้วิจัยเก็บได้จริง สามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

หลักเกณฑ์การพิจารณา	ระดับคะแนน	ระดับการรับรู้ข่าวสาร
1. คะแนนอ้างอิงตามเกณฑ์ของบลูม คะแนนที่ผู้วิจัยเก็บได้จริง	คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 คะแนนต่ำกว่า 48 คะแนน	ระดับน้อย
2. คะแนนอ้างอิงตามเกณฑ์ของบลูม คะแนนที่ผู้วิจัยเก็บได้จริง	คะแนนระหว่างร้อยละ 60-79 คะแนนระหว่าง 48-63 คะแนน	ระดับปานกลาง
3. คะแนนอ้างอิงตามเกณฑ์ของบลูม คะแนนที่ผู้วิจัยเก็บได้จริง	คะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 คะแนนสูงกว่า 63 คะแนน	ระดับมาก

6. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการขออนุญาตการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกของสมาคมอาสาสมัครสงเคราะห์ดอกลำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธกับการเข้าร่วมการวิจัย และเมื่อเข้าร่วมแล้วสามารถขอยุติในช่วงใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บเป็นความลับและใช้ประโยชน์สำหรับการวิจัยเท่านั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 300 คน ผลการศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

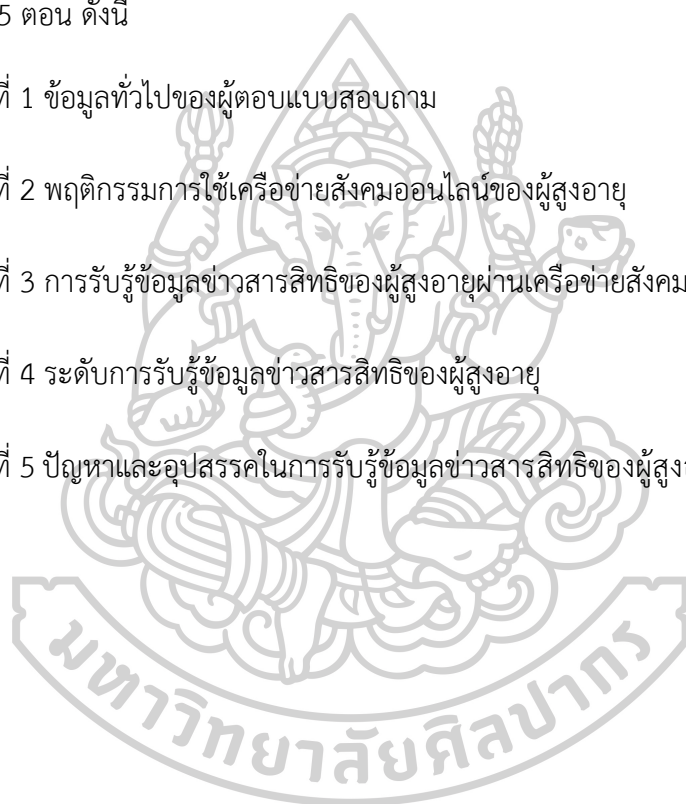
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาปนากิจสงเคราะห์ดอกลำดวน จำนวน 300 คน ผลการศึกษา ดังตารางที่ 4

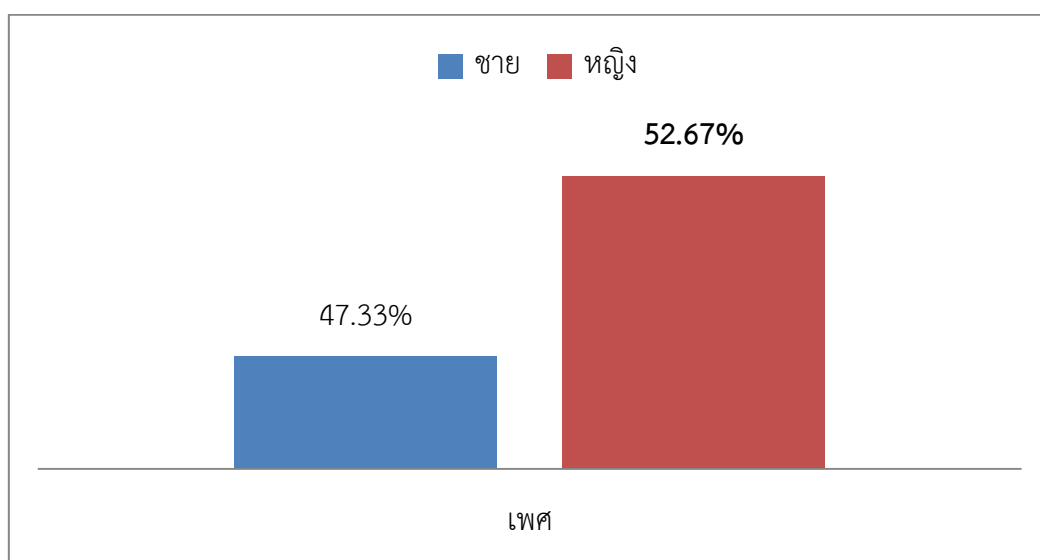
ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม n=300

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	142	47.33
หญิง	158	52.67
อายุ		
60-64 ปี	86	28.67
65-69 ปี	109	36.33
70-74 ปี	93	31.00
75 ปีขึ้นไป	12	4.00
$\bar{X} = 67.36$ S.D. = 7.6 Max = 76 Min = 60		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	39	13.00
ประถมศึกษา	59	19.67
มัธยมศึกษาตอนต้น	68	22.67
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	72	24.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อนุปริญญา/ปวส.	43	14.33
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	19	6.33
อาชีพ		
เกษตรกร	79	26.33
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	90	30.00
รับจ้างทั่วไป	108	36.00
ข้าราชการเกษียณ	15	5.00
อื่นๆ (เช่น อาสาสมัคร)	8	2.67
รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน		
9,000-11,000 บาท	98	32.67
11,001-13,000 บาท	104	34.67
13,001-15,000 บาท	67	22.33
15,001 บาท ขึ้นไป	31	10.33
$\bar{X} = 12,320$ S.D. = 11.15 Max = 17,500 Min = 9,000		
ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกฯ		
น้อยกว่า 1 ปี	83	27.67
1-3 ปี	138	46.00
มากกว่า 3 ปี	79	26.33

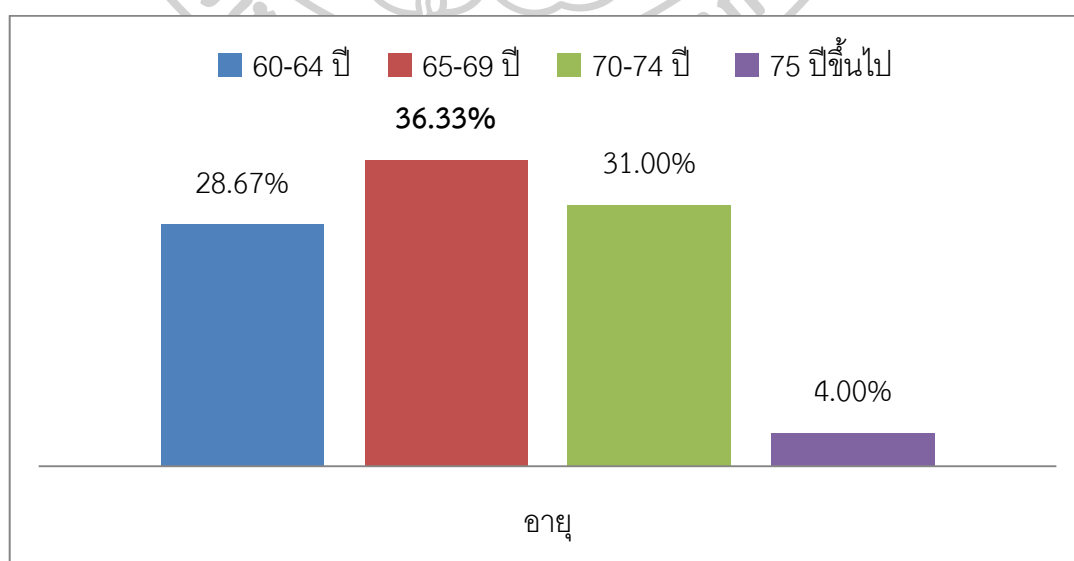
จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถอธิบายได้ว่า

เพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 และเพศชาย มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 ดังภาพที่ 2

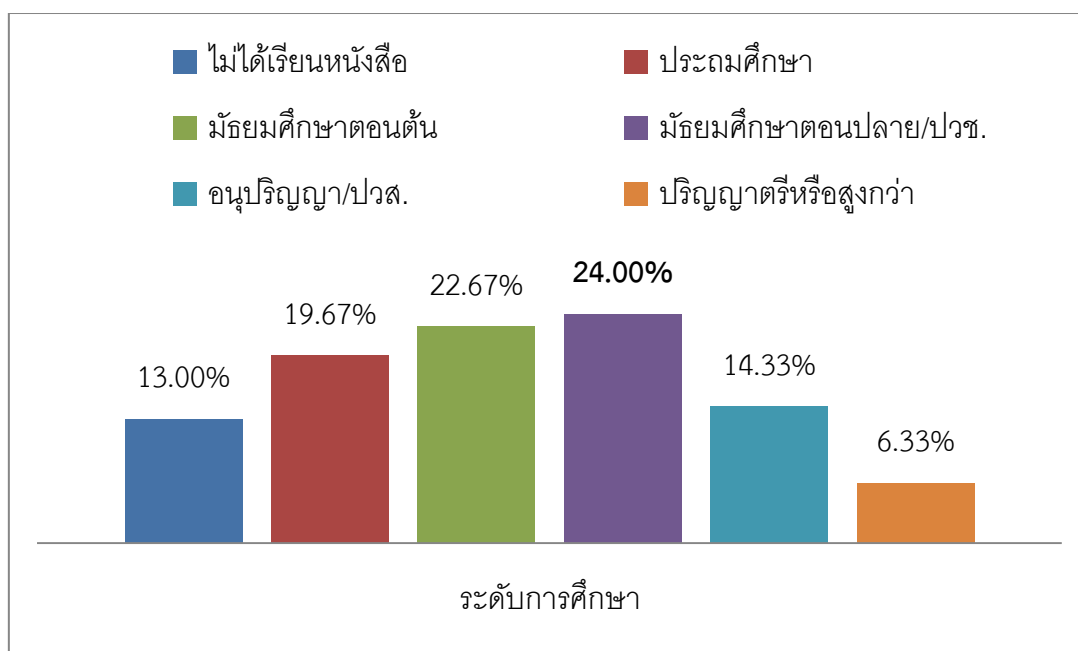
ภาพที่ 2 แสดงร้อยละข้อมูลเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 65-69 ปี มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.33 รองลงมาอายุ 70-74 ปี มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และอายุ 60-64 ปี มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.67 ตามลำดับ และอายุ 75 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ดังภาพที่ 3

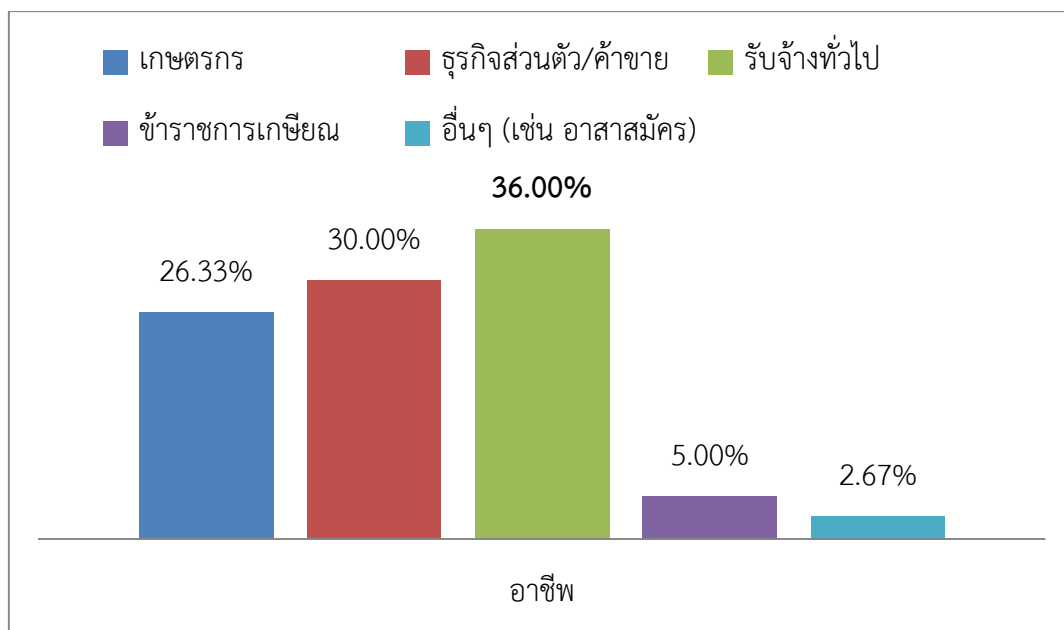
ภาพที่ 3 แสดงร้อยละข้อมูลอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 รองลงมามีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 และการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 ตามลำดับ ดังภาพที่ 4

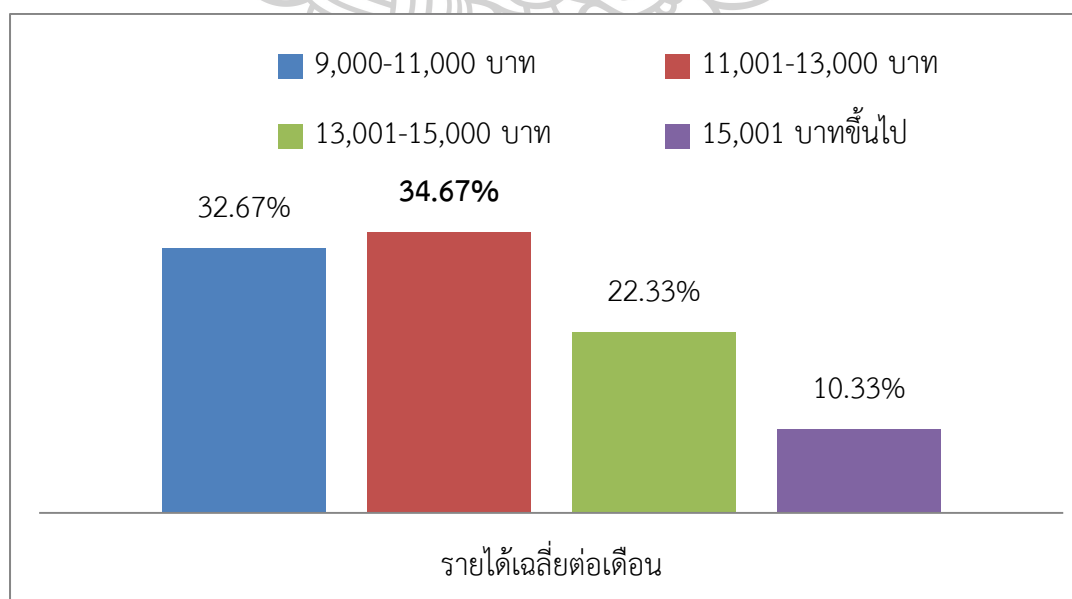
ภาพที่ 4 แสดงร้อยละข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้างทั่วไป มีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมาอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และอาชีพ เกษตรกร มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.33 ตามลำดับ ดังภาพที่ 5

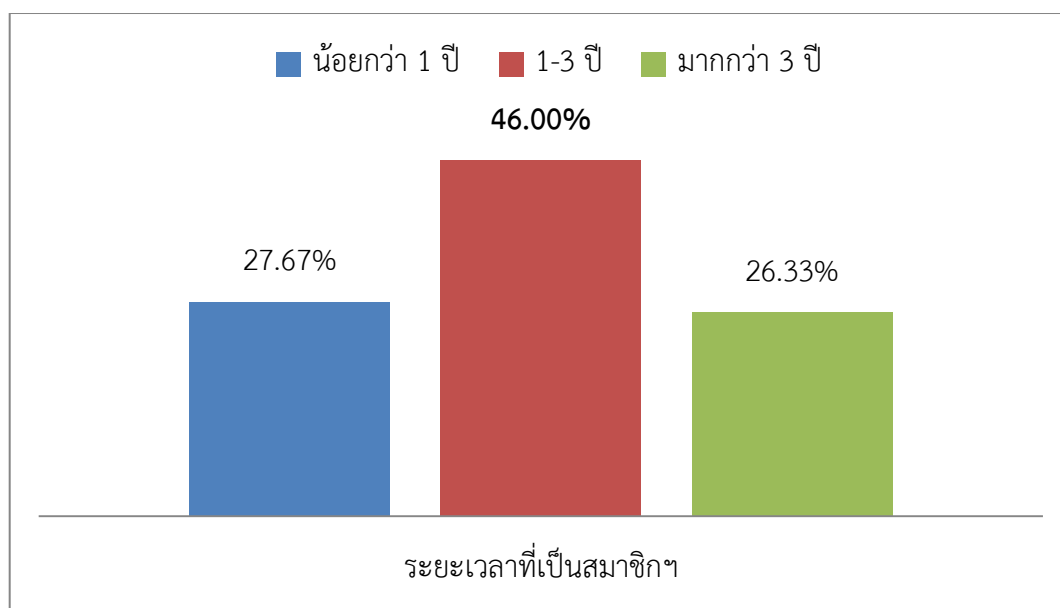
ภาพที่ 5 แสดงร้อยละข้อมูลอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 11,001-13,000 บาท มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 9,000-11,000 บาท มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 และรายได้ ระหว่าง 13,001-15,000 บาท มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.33 ตามลำดับ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แสดงร้อยละข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาปนากิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำวอน ตำบลท่าข้าม ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่เป็นสมาชิกอยู่ระหว่าง 1-3 ปี มีจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา มีระยะเวลาที่เป็นสมาชิก น้อยกว่า 1 ปี มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 27.67 และมีระยะเวลาที่เป็นสมาชิก มากกว่า 3 ปี มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.33 ตามลำดับ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงร้อยละข้อมูลระยะเวลาที่เป็นสมาชิกของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ จำนวน 6 ข้อคำถาม พบว่า มีผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และผู้ที่ไม่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ผู้วิจัยจึงนำจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 156 คน มาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ n=156

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ		
เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เฟสบุ๊ก (Facebook)	93	59.62
ไลน์ (Line)	63	40.38

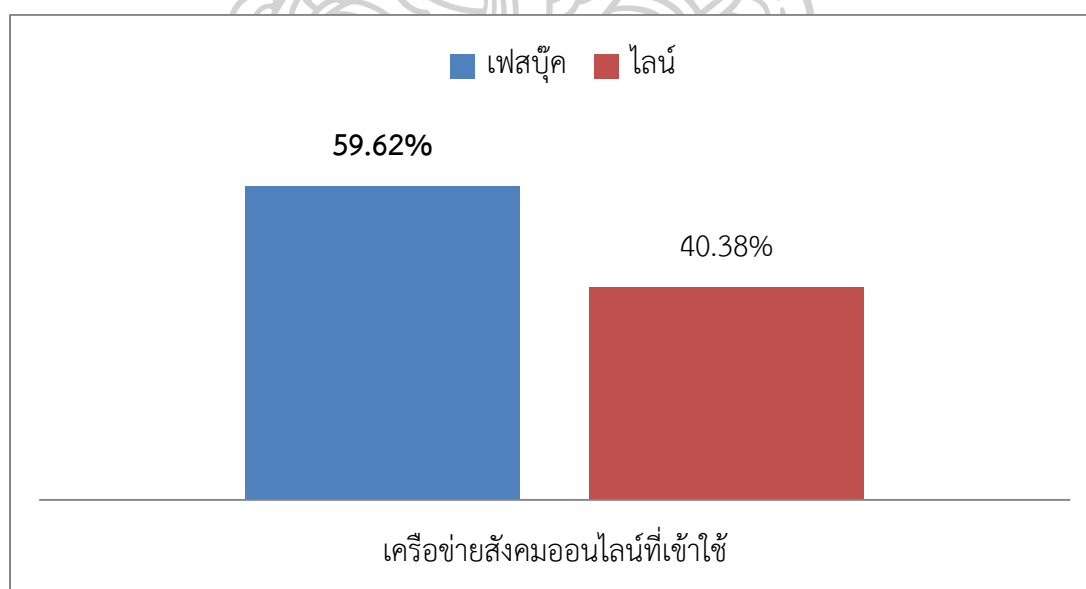

พฤติกรรมการใช้เครือข่าย		
สังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่องทางที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์		
โทรศัพท์มือถือ	156	100.00
จุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์		
ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ	63	40.38
ติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว	72	46.15
ซื้อ/ขายสินค้าและบริการ	7	4.49
ใช้เพื่อความบันเทิง	9	5.77
หาเพื่อน/สังคม/กิจกรรมใหม่	5	3.21
ช่วงเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์		
ช่วงเช้า (07.00 – 11.00 น.)	48	30.77
ช่วงกลางวัน (11.01 – 15.00 น.)	66	42.31
ช่วงเย็น (15.01 – 19.00 น.)	32	20.51
ช่วงกลางคืน 19.01 น. เป็นต้นไป	10	6.41
ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์		
น้อยกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์	92	58.97
3 – 5 ครั้ง/สัปดาห์	58	37.18
มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	6	3.85

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้ง		
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง	38	24.36
1-2 ชั่วโมง/ครั้ง	66	42.31
มากกว่า 2 ชั่วโมง/ครั้ง	52	33.33

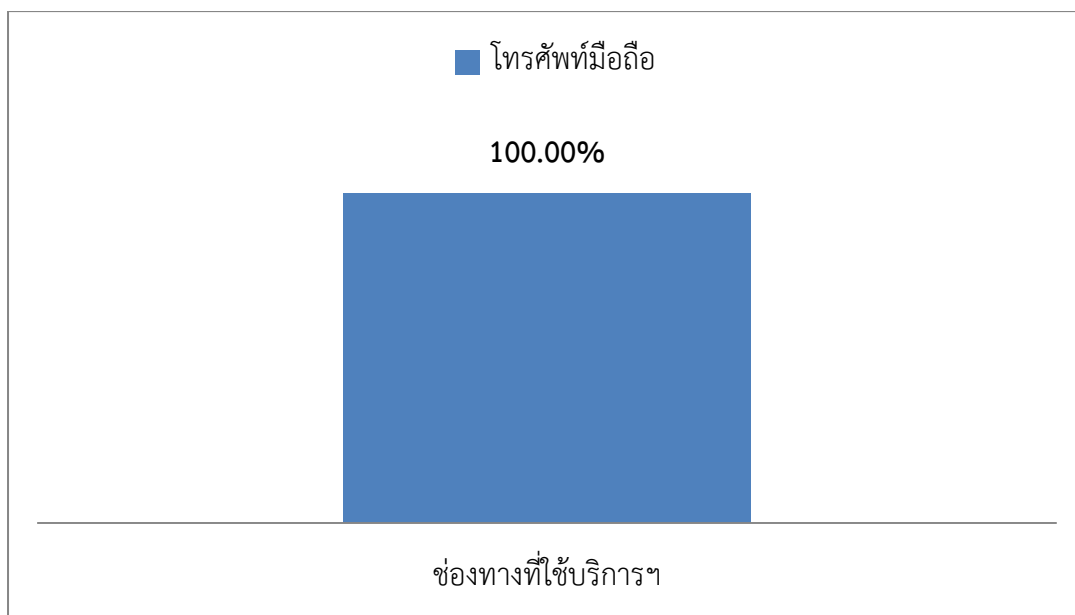
จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถอธิบายได้ว่า

เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้ ส่วนใหญ่นิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก (Facebook) มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 59.62 รองลงมาใช้ไลน์ (Line) มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 40.38 ตามลำดับ ดังภาพที่ 8

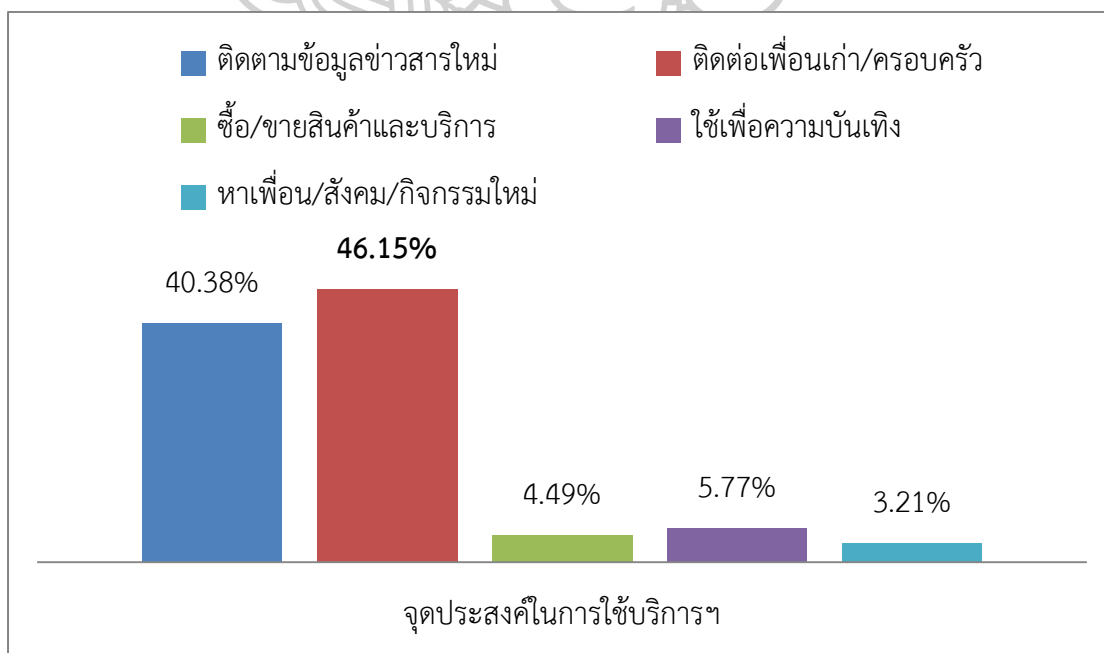
ภาพที่ 8 แสดงร้อยละเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุนิยมเข้าใช้

ช่องทางที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งหมดใช้โทรศัพท์มือถือ เป็นช่องทางในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ดังภาพที่ 9

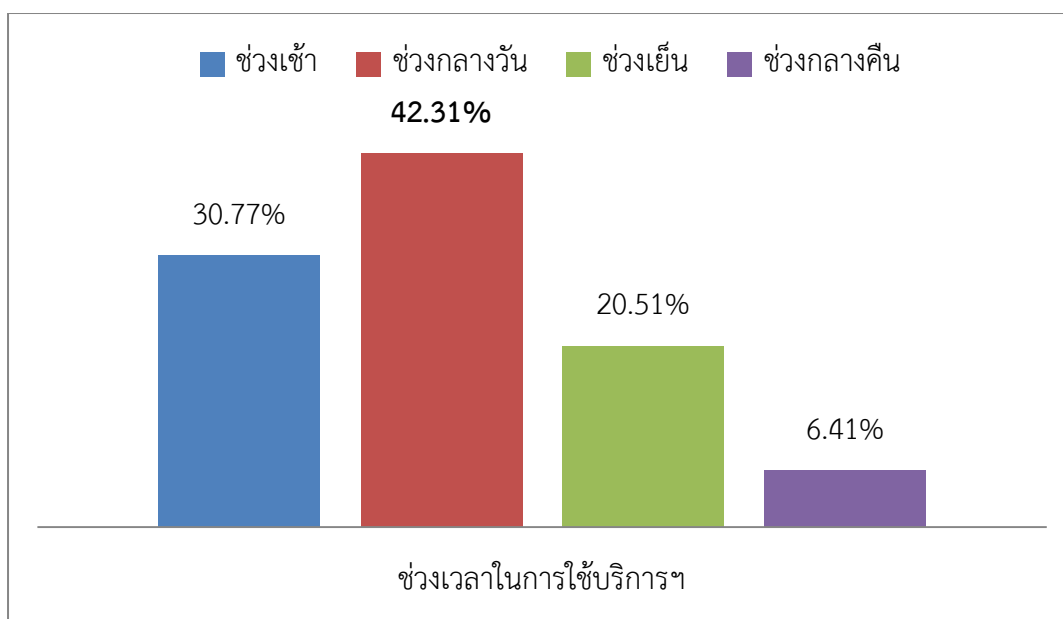
ภาพที่ 9 แสดงร้อยละช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุนิยมเข้าใช้

จุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมามีจุดประสงค์เพื่อ ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 40.38 และมีจุดประสงค์เพื่อ ใช้เพื่อความบันเทิง มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.77 ตามลำดับ ดังภาพที่ 10

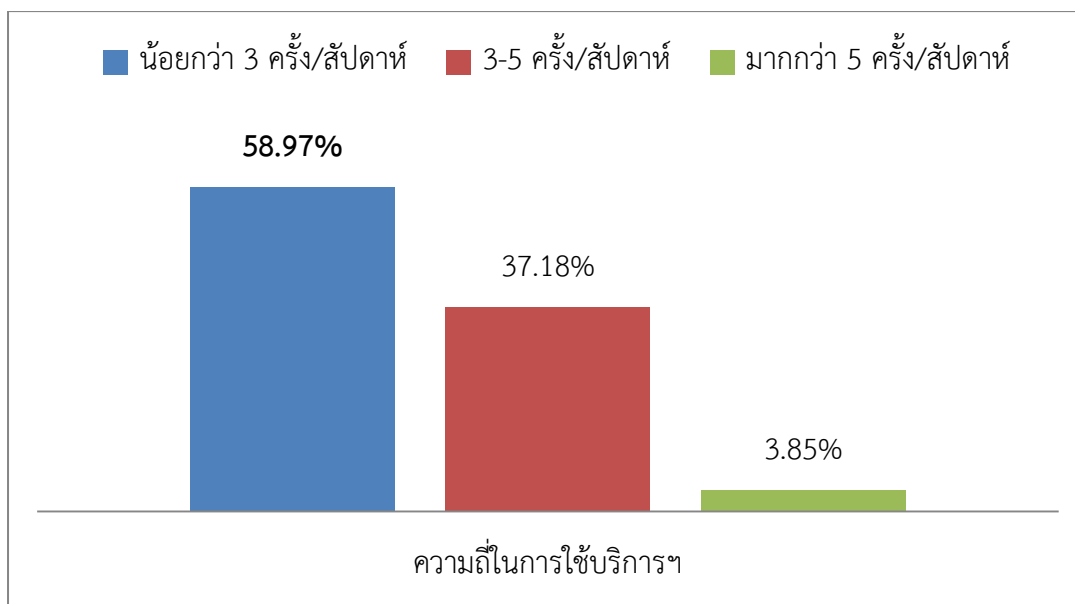
ภาพที่ 10 แสดงร้อยละจุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ช่วงเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่ ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงกลางวัน (11.01-15.00 น.) มากที่สุด มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31 รองลงมา ช่วงเช้า (07.00 – 11.00 น.) มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 และช่วงเย็น (15.01 – 19.00 น.) มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 20.51 ตามลำดับ ดังภาพที่ 11

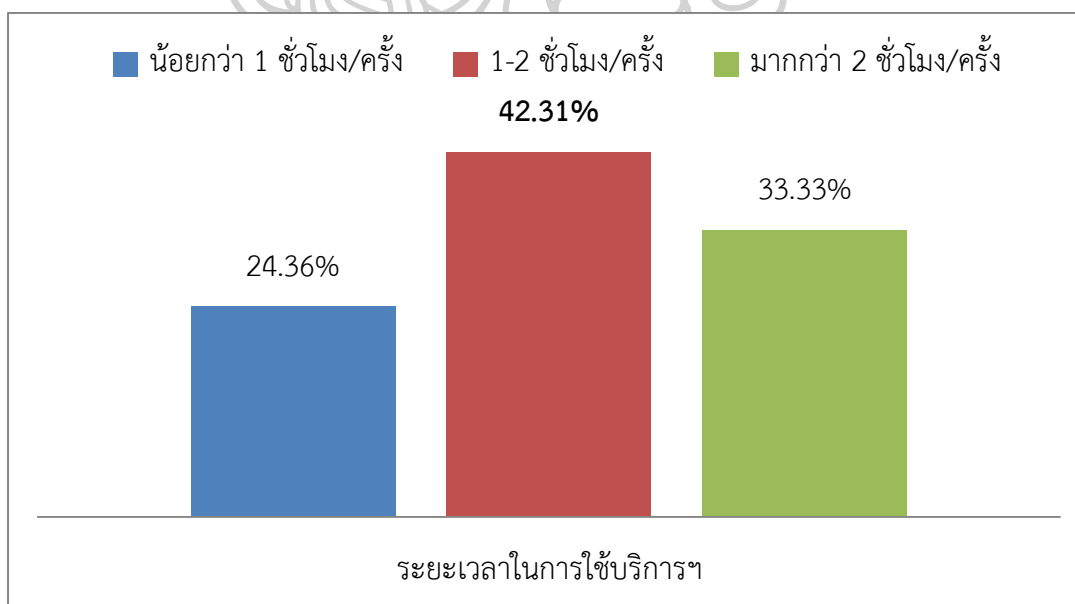
ภาพที่ 11 แสดงร้อยละช่วงเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่เข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ น้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 58.97 รองลงมา 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 37.18 และมากกว่า 5 ครั้ง มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตามลำดับ ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 แสดงร้อยละความถี่ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31 รองลงมา มากกว่า 2 ชั่วโมง/ครั้ง มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 24.36 ตามลำดับ ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 แสดงร้อยละระยะเวลาในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

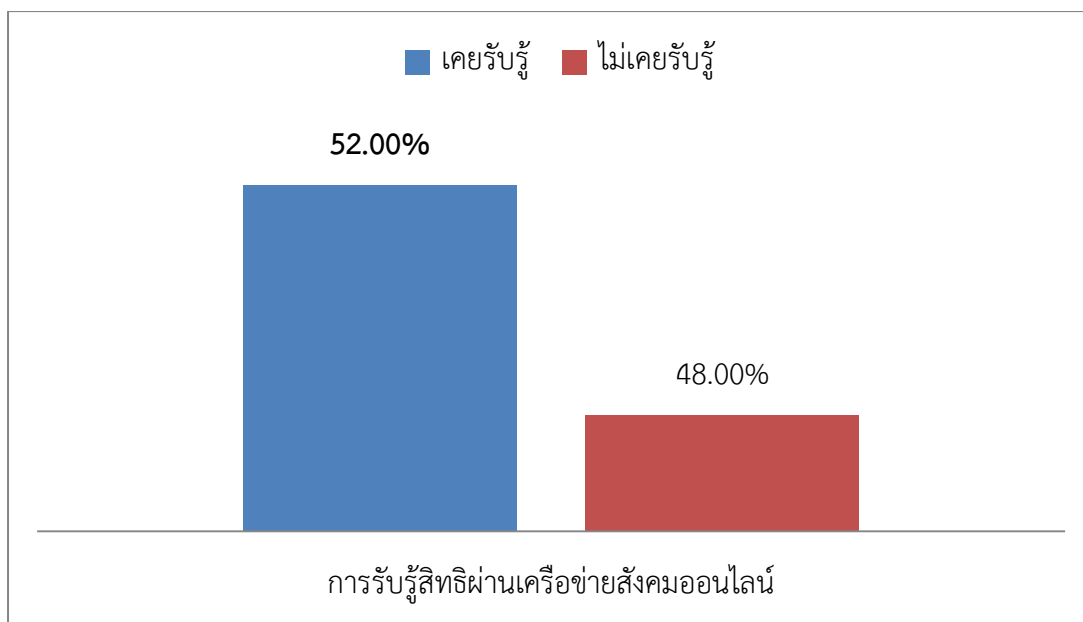
จากการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 300 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ไม่เคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการศึกษา ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ n=300

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายฯ		
เคย	156	52.00
ไม่เคย	144	48.00
เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่รับรู้สิทธิผู้สูงอายุ		
เฟซบุ๊ก (Facebook)	93	59.62
ไลน์ (Line)	63	40.38

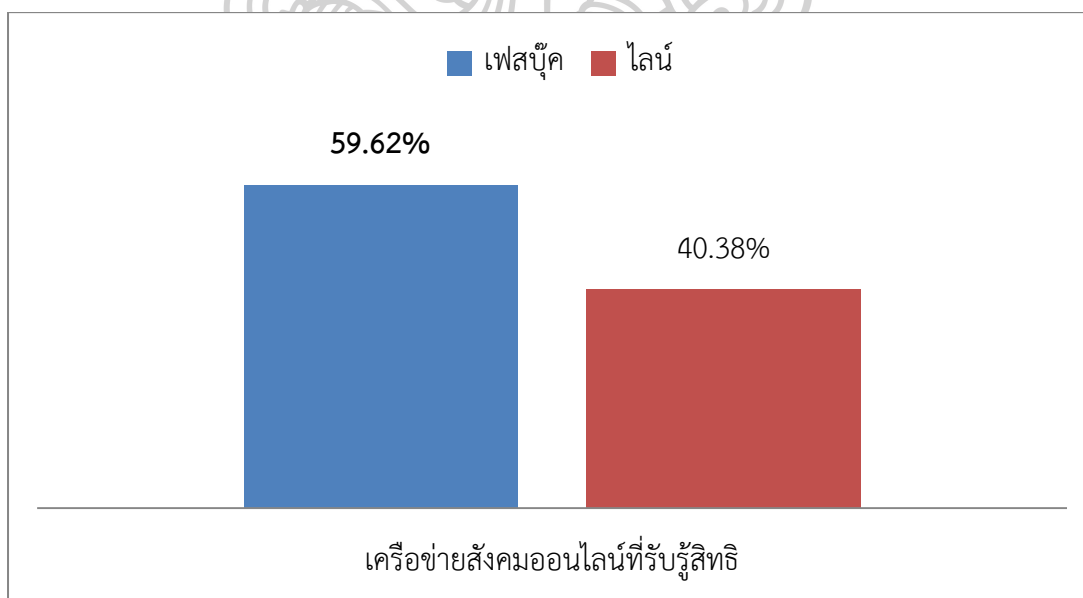
จากตารางที่ 6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถอธิบายได้ว่า

การรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ตามลำดับ ดังภาพที่ 14

ภาพที่ 14 แสดงร้อยละผู้สูงอายุที่รับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่รับรู้สวัสดิการผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก (Facebook) มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 59.62 รองลงมา ไลน์ (Line) มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 40.38 ตามลำดับ ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 แสดงร้อยละเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่รับรู้สิทธิผู้สูงอายุ

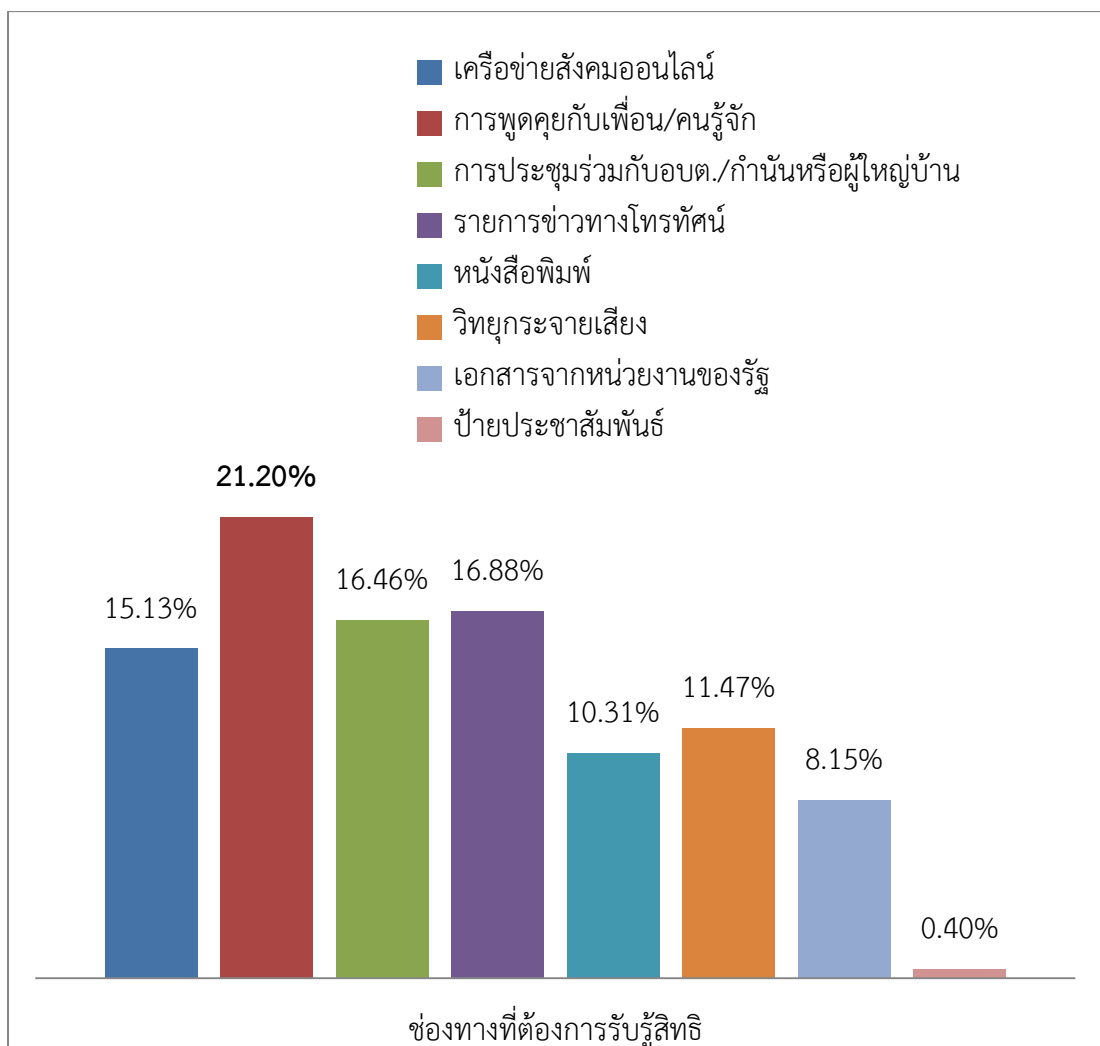
และเมื่อสอบถามความต้องการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่ต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่ต้องการรับรู้ผ่าน

การพูดคุยกับเพื่อน/คนรู้จัก มีจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 รองลงมา คือ รายการข่าวทางโทรทัศน์ มีจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 16.88 และการประชุมร่วมกับอบต./กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 16.46 ตามลำดับ ผลการศึกษา ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านช่องทางต่างๆ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ		
ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่องทางที่ต้องการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุ		
เครือข่ายสังคมออนไลน์	182	15.13
การพูดคุยกับเพื่อน/คนรู้จัก	255	21.20
การประชุมร่วมกับอบต./ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	198	16.46
รายการข่าวทางโทรทัศน์	203	16.88
หนังสือพิมพ์	124	10.31
วิทยุกระจายเสียง	138	11.47
จดหมาย/ประกาศ/แผ่นพับ/ เอกสารจากหน่วยงานของรัฐ	98	8.15
ป้ายประชาสัมพันธ์	5	0.40
รวม	1,203	100

ภาพที่ 16 แสดงร้อยละช่องทางที่ผู้สูงอายุต้องการรับรู้สิทธิ

ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ 16 ด้าน จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ผลการศึกษา ดังตารางที่ 8-23

ตารางที่ 8 สิทธิด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข

n=300

1. สิทธิด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	14	4.67
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	63	21.00
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	223	74.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข อยู่ใน**ระดับมาก** จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 74.33

ตารางที่ 9 สิทธิด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ n=300

2. สิทธิด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	178	59.34
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	43	14.33
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	79	26.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อยู่ใน**ระดับน้อย** จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 59.34

ตารางที่ 10 สิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม n=300

3. สิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	69	23.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	71	23.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	160	53.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม อยู่ใน**ระดับมาก** จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33

ตารางที่ 11 สถิติด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม n=300

4. สถิติด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	165	55.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	86	28.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	49	16.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สถิติด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสถิติด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อยู่ในระดับน้อย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00

ตารางที่ 12 สถิติด้านความสะอาดและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการ
สาธารณะ n=300

5. สถิติด้านความสะอาดและความปลอดภัยใน อาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการ สาธารณะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	49	16.33
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	38	12.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	213	71.00

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สถิติด้านความสะอาดและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสถิติด้านความสะอาดและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะ อยู่ในระดับมาก จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00

ตารางที่ 13 สัทธิด้านการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม n=300

6. สัทธิด้านการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	52	17.33
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	47	15.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	201	67.00

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สัทธิด้านการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสัทธิด้านการช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00

ตารางที่ 14 สัทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ n=300

7. สัทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	56	18.67
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	63	21.00
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	181	60.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สัทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสัทธิด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่สำคัญของรัฐ อยู่ในระดับมาก จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 60.33

ตารางที่ 15 สัทธิด้านการบริการสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ n=300

8. สัทธิด้านการบริการสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	38	12.67
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	81	27.00
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	181	60.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการบริการสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมกีฬาและนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการบริการสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ อยู่ใน**ระดับมาก** จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 60.33

ตารางที่ 16 สิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม n=300

9. สิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	184	61.33
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	65	21.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	51	17.00

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม อยู่ใน**ระดับน้อย** จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33

ตารางที่ 17 สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี n=300

10. สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	153	51.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	104	34.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	43	14.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดีของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านการช่วยเหลือในทางคดี อยู่ใน**ระดับน้อย** จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00

ตารางที่ 18 สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์ หรือถูกทอดทิ้ง

n=300

11. สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์ หรือถูกทอดทิ้ง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	172	57.33
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	89	29.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	39	13.00

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์ หรือถูกทอดทิ้งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้สิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์ หรือถูกทอดทิ้ง อยู่ใน **ระดับน้อย** จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 57.33

ตารางที่ 19 สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม

n=300

12. สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	149	49.67
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	93	31.00
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	58	19.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้สิทธิด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มอยู่ใน **ระดับน้อย** จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 49.67

ตารางที่ 20 สถิติด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป n=300

13. สถิติด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	165	55.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	94	31.33
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	41	13.67

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สถิติด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสถิติด้านการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป อยู่ใน**ระดับน้อย** จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00

ตารางที่ 21 สถิติด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ n=300

14. สถิติด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	0	0.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	11	3.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	289	96.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สถิติด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสถิติด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ อยู่ใน**ระดับมาก** จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 96.33

ตารางที่ 22 สถิติด้านการช่วยเหลือเงินในการจัดงานศพ n=300

15. สถิติด้านการช่วยเหลือเงินในการจัดงานศพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	88	29.33
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	71	23.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	141	47.00

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สถิติด้านการช่วยเหลือเงินในการจัดงานศพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสถิติด้านการช่วยเหลือเงินในการจัดงานศพ อยู่ใน**ระดับมาก** จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00

ตารางที่ 23 สถิติด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้

n=300

16. สถิติด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 48 คะแนน)	162	54.00
ระดับปานกลาง (ระหว่าง 48-63 คะแนน)	59	19.67
ระดับมาก (สูงกว่า 63 คะแนน)	79	26.33

จากการศึกษา ระดับการรับรู้สถิติด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับสถิติด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ อยู่ใน**ระดับน้อย** จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ปัญหาและอุปสรรคสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์

พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่เคยเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากใช้ไม่เป็น และกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้คิดว่าไม่จำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพราะมีวิธีอื่นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุที่ง่ายและรวดเร็วกว่า โดยกลุ่มตัวอย่างจะทราบข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านการพูดคุยกับเพื่อนหรือคนรู้จัก จากรายการข่าวทางโทรทัศน์ มากกว่าช่องทางอื่นๆ

2. ด้านการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์

พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่มีอินเทอร์เน็ตสำหรับเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และกลุ่มตัวอย่างบางรายให้เหตุผลว่า การเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต้องมีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ซึ่งคิดว่าเป็นการใช้จ่ายโดยสิ้นเปลืองและไม่จำเป็น

3. ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางรายเคยเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่ต้องรอลูกหลานช่วยในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพราะไม่ได้ใช้โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน หรือกลุ่มตัวอย่างบางรายใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ไม่ได้เข้าใช้เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และกลุ่มตัวอย่างบางรายให้เหตุผลว่า ข่าวสารผู้สูงอายุไม่เป็นที่แพร่หลายในเครือข่ายสังคมออนไลน์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดำเนินการโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 300 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 300 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 65 – 69 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 11,001 – 13,000 บาท และระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำดวน ตำบลท่าข้าม อยู่ระหว่าง 1 – 3 ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก (Facebook) โดยใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ มีจุดประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว โดยใช้ในช่วงกลางวัน เวลา 11.01-15.00 น. ความถี่น้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และเข้าใช้ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่สัดส่วนไม่ต่างจากผู้ที่ไม่เคยรับรู้เล็กน้อย (เคยรับรู้ 52% ไม่เคยรับรู้ 48%) และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการรับรู้จากเพื่อน/คนรู้จัก มากที่สุด รองลงมา คือ รายการข่าวทางโทรทัศน์ และจากการประชุมร่วมกับบอด./กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน

ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ

1. ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก (คะแนนสูงกว่า 63 คะแนน) เมื่อเรียงตามลำดับค่าร้อยละ 3 ลำดับแรก ได้แก่ สิทธิด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ คิดเป็นร้อยละ 96.33 สิทธิด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 74.33 และสิทธิด้านความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 71.00 ตามลำดับ

2. ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับน้อย (คะแนนต่ำกว่า 48 คะแนน) เมื่อเรียงตามลำดับค่าร้อยละ 3 ลำดับแรก ได้แก่ สิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 61.33 สิทธิด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 59.34 และสิทธิด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกแสวงหาประโยชน์หรือถูกทอดทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 57.33 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากบางรายใช้ไม่เป็น และบางรายต้องรอลูกหลานช่วยในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
2. ด้านการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ได้ใช้โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน และบางรายไม่มีอินเทอร์เน็ตในการเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และบางรายไม่สะดวกในการที่จะต้องชำระค่าใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าว
3. ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความยุ่งยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การพูดคุยกับเพื่อนหรือคนรู้จัก หรือจากข่าวทางโทรทัศน์ หรือจากการประชุมร่วมกับ อบต./กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความสะดวกกว่า

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก (Facebook) เนื่องจากเฟสบุ๊กนั้นเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในยุคปัจจุบัน สามารถแบ่งปันข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจ

ให้กับผู้อื่นได้ และสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของเอมิกา เหมมินทร์ (2556) พบว่า การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทเฟสบุ๊กเป็นที่นิยมมากที่สุด และผู้สูงอายุนิยมใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ เพราะว่าเป็นปัจจุบันโทรศัพท์มือถือมีราคาถูกลงเมื่อเทียบกับอดีต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2561) พบว่า สมาร์ทโฟน ยังคงเป็นอุปกรณ์หลักที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนิยมใช้ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โดยมีจำนวนผู้ใช้งานมากถึงร้อยละ 85.50 โดยมีจุดประสงค์หลักในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เพื่อติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านทำให้ขาดการติดต่อกับเพื่อน จึงต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนและได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Smith (2014) พบว่า รูปแบบการสื่อสารของผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงผ่านการปฏิสัมพันธ์ในโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ในส่วนของช่วงเวลาที่ใช้บริการเป็นช่วงกลางวัน เวลา 11.01-15.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่พักผ่อนอยู่บ้านของผู้สูงอายุ การเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ น้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และการเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของกันตพล บันทัดทอง (2557) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารเท่านั้น ไม่นิยมใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ

จากการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เฟสบุ๊ก (Facebook) และส่วนใหญ่ต้องการรับรู้ข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านการพูดคุยกับเพื่อน/คนรู้จัก เนื่องจากการรับข่าวสารผ่านการพูดคุยกับเพื่อน/คนรู้จักนั้น ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่าย ประกอบกับผู้สูงอายุมักจะเคยชินกับรูปแบบการรับรู้ข่าวสารแบบเดิม เช่น การบอกเล่าแบบไม่เป็นทางการจากผู้นำชุมชน การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน หรือญาติ เป็นต้น มักจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามที่ตนเคยได้รับ สอดคล้องกับแนวคิดของชนภัทร ธีระพิริยะกุล (2552) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ตามช่องทางที่ตนสะดวก และเลือกรับข่าวสารตามความเคยชินมักจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

จากการศึกษาระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ (ตามพรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546) จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ด้าน สิทธิ “การช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ” มากที่สุด รองลงมา คือ ด้าน สิทธิ “การบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข” และด้าน สิทธิ “การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ยานพาหนะ และบริการ

สาธารณะ” ตามลำดับ เพราะว่าผู้สูงอายุจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่มีสาระตรงกับความสนใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุดและได้รับประโยชน์ง่ายที่สุด หรือตรงกับความต้องการของตนเอง โดยเฉพาะสิทธิด้านเกี่ยวกับการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของประสพโชค ต้นสาโรจน์ (2559) กล่าวว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทราบเรื่องสิทธิการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพมากกว่าด้านอื่นๆ และผู้สูงอายุพอใจที่จะได้รับสิทธิเบี้ยยังชีพในปัจจุบันและมีความต้องการที่จะให้เพิ่มเงินช่วยเหลือเบี้ยยังชีพ ส่วนด้านที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิที่น้อยที่สุด ได้แก่ สิทธิด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการอยู่กับลูกหลาน จึงทำให้มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ต้องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมเพื่อรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อไปทำบุญไหว้พระ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑาทิพย์ วุฒิ (2553) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มทางด้านศาสนา อยู่ในระดับน้อย

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่เคยเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากใช้ไม่เป็น บางรายต้องรอลูกหลานช่วยในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ และบางรายไม่มีอินเทอร์เน็ตสำหรับเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และต้องเสียค่าใช้จ่าย เพราะว่าผู้สูงอายุบางรายเป็นผู้มีรายได้น้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรณัฐ โรจนประภา (2559) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุนั้นส่วนมากจะมีปัญหาด้านค่าบริการ ปัญหาการไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการทราบข้อมูลข่าวสารผ่านการพูดคุยกับเพื่อนหรือคนรู้จัก จากรายการข่าวทางโทรทัศน์ โดยสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการสื่อสารระดับบุคคลในกลุ่มสังคมเดียวกัน เช่น ลูกหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เป็นต้น เพื่อพูดคุยหรือให้ข้อมูลในสิ่งที่สนใจในเรื่องเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเศรษฐวิรุฬห์ คงกะพันธ์ (2559) พบว่า ผู้สูงอายุมีการเปิดรับข่าวจากสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาเปิดรับข่าวสารจาก โทรทัศน์ หอกระจายข่าว ไปสเตอร์/ป้ายประกาศ/แผ่นพับ วิหุ และหนังสือพิมพ์

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

3.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1. จากการศึกษาค้นคว้าจะเห็นได้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกับการรับรู้ผ่านช่องทางอื่นๆ โดยเฉพาะจากสื่อโทรทัศน์และสื่อ

บุคคล ดังนั้นองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ข้อมูลผ่านสื่อบุคคลหรือสื่อโทรทัศน์ควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

2. จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ มีการรับรู้ด้านการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม อยู่ในระดับน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิในด้านนี้

3. จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนส่งเสริม และมีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้หรือค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทางช่องทางเฟซบุ๊ก รวมถึงให้บริการอินเทอร์เน็ตฟรีทุกพื้นที่

4. จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาแอปพลิเคชันที่เอื้ออำนวยประโยชน์กับผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวกหรือให้ข้อมูลข่าวสารสิทธิประโยชน์ต่างๆ ผ่านแอปพลิเคชัน เช่น การโอนเงินเบี้ยยังชีพ การนัดหมายการตรวจสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ และสิทธิประโยชน์ต่างๆ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกสมาคม ฅาปนกิจสงเคราะห์ดอกคำตวน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลในพื้นที่เฉพาะทำให้ได้ข้อมูลในบริบทเชิงพื้นที่ที่ศึกษาเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบในบริบททางสังคม เช่น ศาสนา วัฒนธรรม ที่แตกต่างกับผลของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทาลัยศิลปากร

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของ นางสาววรรษญา ทิพย์มัลย์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด โดยผู้วิจัยจะพิทักษ์สิทธิ์ของท่านโดยไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของท่าน แต่จะนำเสนอข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในภาพรวม ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์ต่อความสำเร็จในการวิจัยครั้งนี้

คำชี้แจง ข้อมูลทั้งหมดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ
- ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์
- ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ (ตามพรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546)
- ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. ระดับการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส.

ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. อาชีพ

เกษตรกร

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

รับจ้างทั่วไป

พนักงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจ

ข้าราชการเกษียณ

อื่นๆโปรดระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน..... บาท/เดือน

6. ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกดอกคำจวน ตำบลท่าข้าม

น้อยกว่า 1 ปี

1-3 ปี

มากกว่า 3 ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ท่านใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เฟสบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line)
 ทวิตเตอร์ (Twitter) อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านช่องทางใด

- โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์/โน้ตบุค

3. จุดประสงค์ที่ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์

- ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว
 ซื้อ/ขายสินค้าและบริการ ใช้เพื่อความบันเทิง
 หาเพื่อน/สังคม/กิจกรรมใหม่ อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วงเวลาใดมากที่สุด

- ช่วงเช้า (07.00 – 11.00 น.) ช่วงกลางวัน (11.01 – 15.00 น.)
 ช่วงเย็น (15.01 – 19.00 น.) ช่วงกลางคืน 19.01 น. เป็นต้นไป

5. ท่านเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์กี่ครั้งต่อสัปดาห์

- น้อยกว่า 3 ครั้ง 3 – 5 ครั้ง มากกว่า 5 ครั้ง

6. ระยะเวลาที่ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้ง

- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือไม่ (หากตอบไม่เคย ให้ไปทำข้อ 3)

เคย ไม่เคย

2. จากข้อ (1) หากท่านเคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านสังคมออนไลน์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เฟสบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line)
 ทวิตเตอร์ (Twitter) อื่นๆระบุ .....

3. จากข้อ (1) หากท่านไม่เคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุ ท่านต้องการรับรู้หรือไม่

ต้องการ ไม่ต้องการ

4. จากข้อ (3) หากท่านต้องการ ท่านต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เครือข่ายสังคมออนไลน์
 การพูดคุยกับเพื่อน/คนรู้จัก
 การประชุมร่วมกับอบต./กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน
 รายการข่าวทางโทรทัศน์
 หนังสือพิมพ์
 วิทยูกระจายเสียง
 การเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานของรัฐ
 จดหมาย/ประกาศ/แผ่นพับ/เอกสารจากหน่วยงานของรัฐ
 ภาพยนตร์วิดีโอที่มีภาพและเสียง
 ป้ายประชาสัมพันธ์
 อื่นๆระบุ .....

ตอนที่ 4 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ (ตามพรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546)

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = รับรู้เป็นประจำสม่ำเสมอ

4 = รับรู้บ่อยครั้ง

3 = รับรู้บางครั้ง

2 = รับรู้นานๆครั้ง

1 = ไม่เคยรับรู้เลย

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	5	4	3	2	1
1. ท่านรับรู้สิทธิ “ การบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ”					
2. ท่านรับรู้สิทธิ “ การศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ”					
3. ท่านรับรู้สิทธิ “ การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม ”					
4. ท่านรับรู้สิทธิ “ การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ”					
5. ท่านรับรู้สิทธิ “ การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะอื่น ”					
6. ท่านรับรู้สิทธิ “ การช่วยเหลือค่าโดยสาร ยานพาหนะตามความเหมาะสม ”					
7. ท่านรับรู้สิทธิ “ การยกเว้นค่าเช่าชมสถานที่สำคัญของรัฐ ”					
8. ท่านรับรู้สิทธิ “ การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ”					
9. ท่านรับรู้สิทธิเกี่ยวกับ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม					

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	5	4	3	2	1
10. ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือในทางคดี”					
11. ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในกรณีที่ ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วย กฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง”					
12. ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม”					
13. ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป”					
14. ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ”					
15. ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ใน การจัดงานศพตามประเพณี”					
16. ท่านรับรู้สิทธิ “การลดหย่อนภาษีเงินได้”					

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

(Index of Item – Objective Congruence: IOC)

แบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

แบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC)

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของ นางสาวรัชญา ทิพย์มาลัย นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของข้อคำถามทั้ง 4 ส่วน ดังรายละเอียดที่แนบมา ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

(ลงชื่อ)..... ผู้ประเมิน

(.....)

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อคำถามที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง				
2.	อายุ.....ปี				
3.	ระดับการศึกษา ☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ☐ อนุปริญญา/ปวส. ☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า				
4.	อาชีพ ☐ เกษตรกร ☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ พนักงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจ ☐ ข้าราชการเกษียณ ☐ อื่นๆโปรดระบุ.....				
5.	รายได้ต่อเดือน.....บาท/เดือน				
6.	ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาปนิกสยามในกรุงเทพฯ ลำดับต้น ลำดับท่าข้าม ☐ น้อยกว่า 1 ปี ☐ 1 - 3 ปี ☐ มากกว่า 3 ปี				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อคำถามที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
1.	เครื่องข่ายสังคมออนไลน์ที่ท่านใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เฟสบุ๊ก (Facebook) ☐ ไลน์ (Line) ☐ ทวิตเตอร์ (Twitter) ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....				
2.	ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านช่องทางใด ☐ โทรศัพท์มือถือ ☐ แท็บเล็ต ☐ คอมพิวเตอร์(PC) / โน้ตบุ๊ก				
3.	จุดประสงค์ที่ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ☐ ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ☐ ติดต่อเพื่อนเก่า/ครอบครัว ☐ ซื้อ/ขายสินค้าและบริการ ☐ เพื่อความบันเทิง ☐ หาเพื่อน/สังคม/กิจกรรมใหม่ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....				

ข้อ	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
4.	ช่วงเวลาใดที่ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ (เลือกช่วงที่ท่านใช้บ่อยที่สุด) ☐ ช่วงเช้า (07.00 – 11.00น.) ☐ ช่วงกลางวัน (11.01 – 15.00 น.) ☐ ช่วงเย็น (15.01 – 19.00 น.) ☐ ช่วงกลางคืน 19.01 น. เป็นต้นไป				
5.	ท่านเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์กี่ครั้งต่อสัปดาห์ ☐ น้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ☐ 3 – 5 ครั้งต่อสัปดาห์ ☐ มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์				
6.	ระยะเวลาที่ท่านใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้ง ☐ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ☐ 1-2 ชั่วโมง ☐ มากกว่า 2 ชั่วโมง				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อคำถามที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
1.	ท่านเคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือไม่ (หากตอบไม่เคย ให้ไปทำข้อ 3) ☐ เคย ☐ ไม่เคย				
2.	จากข้อ (1) หากท่านเคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ท่านรับรู้ผ่านช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ เฟสบุ๊ก (Facebook) ☐ ไลน์ (Line) ☐ ทวิตเตอร์ (Twitter) ☐ อื่นๆระบุ				
3.	จากข้อ (1) หากท่านไม่เคยรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ท่านต้องการรับรู้หรือไม่ ☐ ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ				

ข้อ	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
4.	<p>จากข้อ (3) หากท่าน<u>ต้องการ</u> ท่านต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุ ผ่านช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ เครือข่ายสังคมออนไลน์</p> <p>☐ การพูดคุยกับเพื่อน/คนรู้จัก</p> <p>☐ การประชุมร่วมกับอบต./กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน</p> <p>☐ รายการข่าวทางโทรทัศน์</p> <p>☐ หนังสือพิมพ์</p> <p>☐ วิทยูทูปกระจายเสียง</p> <p>☐ การเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานของรัฐ</p> <p>☐ จดหมาย/ประกาศ/แผ่นพับ/เอกสารจากหน่วยงานของรัฐ</p> <p>☐ ภาพยนตร์วีดิโอที่มีภาพและเสียง</p> <p>☐ ป้ายประชาสัมพันธ์</p> <p>☐ อื่นๆระบุ .....</p>				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อคำถามที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
1.	ท่านรับรู้สิทธิ “การบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข”				
2.	ท่านรับรู้สิทธิ “การศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์”				
3.	ท่านรับรู้สิทธิ “การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม”				
4.	ท่านรับรู้สิทธิ “การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม”				
5.	ท่านรับรู้สิทธิ “การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการสาธารณะอื่น”				
6.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม”				
7.	ท่านรับรู้สิทธิ “การยกเว้นค่าเช่าชมสถานที่สำคัญของรัฐ”				
8.	ท่านรับรู้สิทธิ “การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ”				
9.	ท่านรับรู้สิทธิเกี่ยวกับ “ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม”				
10.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือในทางคดี”				
11.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในกรณีที่ถูกละเมิดกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง”				
12.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม”				
13.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ชั่วคราวหรือตลอดไป”				

ข้อ	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
14.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ”				
15.	ท่านรับรู้สิทธิ “การช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ในการจัดงานศพตาม ประเพณี”				
16.	ท่านรับรู้สิทธิ “การลดหย่อนภาษีเงินได้”				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย
ที่ อว 6806 (พบ)/๒๕๖

โทร.032-594-107

วันที่ ๒๖ มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา

ด้วย นางสาวรัชญา ทิพย์มาลัย รหัสประจำตัว 59601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์"

ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากู้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 6806 (พบ) /AA8

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
เลขที่ 1 หมู่ 3 ตำบล สามพระยา
อำเภอ ชะอำ จังหวัด เพชรบุรี 76120

๒๖ มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวี วรพงษ์

ด้วย นางสาววิรัชญา ทิพย์มาลัย รหัสประจำตัว 59601309 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง " พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคม
ออนไลน์"

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะ
ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
เพชรบุรี โทร. 032-594-107

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย
ที่ อว 6806 (พบ)/446

โทร.032-594-107
วันที่ ๒6 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศวรรยา ชรรวมภักดิ์

ด้วย นางสาวรัชฎา ทิพย์มาลัย รหัสประจำตัว 59601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์"

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากजू)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- Bloom, B. S. (1968). *Learning For Mastery, The Evaluation Comment*. McGraw-Hill.
- Bo Xie, Ivan Watkins, Jen Golbeck, & Man Huang. (2012). "Understanding and Changing Older Adults' Perceptions and Learning of Social Media". *Educ Gerontol*, 38(4), 282-296.
- Smith, A. (2014). Older Adults and Technology Use Adoption is increasing, but many seniors remain isolated from digital life. *Library Typology*, 1-27.
- เดชา สังขวรรณ, & คณษ. (2559). การเข้าถึงและความพึงพอใจต่อบริการตามสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553. Retrieved from http://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20162508151939_1.pdf
- เพ็ญญา วัฒนแจษฎากุล. (2551). รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร กรณีศึกษา บริษัท ซัมมิท อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ จำกัด ฝ่ายการผลิต EMS 1. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- เศรษฐวิรุฬห์ คงกะพันธ์. (2559). พฤติกรรมการเปิดรับสื่อที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, ปีที่ 10(ฉบับที่ 4), 113-126.
- เสมอ จัดพล. (2556). "การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี". *Veridian E-Journal*, ปีที่ 6(ฉบับที่ 3), 510-519.
- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- แสงเดือน ผ่องพุ่ม. (2556). สื่อสังคมออนไลน์: แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้. Retrieved from http://library.senate.go.th/document/Ext6685/6685991_0004.PDF
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). คู่มือสิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. Retrieved from http://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20160906104443_1.pdf
- กฤต เตชะประเสริฐ. (2556). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่อาศัยในเขตจังหวัดขอนแก่น. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ก้องกาญจน์ ดำแก้ว. (2560). ปัจจัยทางพฤติกรรมวัยรุ่นส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้สูงอายุให้สามารถใช้วิดีโอผ่านสมาร์ตโฟน. (บริหารธุรกิจบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, & องค์การเฮลท์เพอเจินเตอร์เนชั่นแนล. (2559). สูงวัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย. Retrieved from https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Thai%20summary_Ageing%20in%20the%2021st%20Century_0.pdf
- กันตพล บันทัดทอง. (2557). "พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร". (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์), มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จเรวัฒน์ เทวรัตน์. (2555). การพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิจัยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. Retrieved from <https://www.stou.ac.th/Offices/rdec/Nakorn/Main/doc/technical/08.pdf>
- จันทิมา กิตติวัฒน์ชัย. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารของพนักงานบริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน) เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรสุดา โคตรพัฒน์. (2557). แนวทางการพัฒนาการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของประชาชนในอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ชนภัทร ธีระพิริยะกุล. (2552). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และความต้องการข่าวสารด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีของพนักงาน บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน). (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิดา สิทธิกุล. (2549). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโครงการ *Happiness* เทียบที่ไหน ไม่สุขใจเท่าบ้านเรา ที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของคนวัยทำงานที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย Retrieved from http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF
- ชาญลักษณ์ เยี่ยมมิตร. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2554. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตติรัตน์ นุ่มน้อย. (2554). การสื่อสารเพื่อการจัดการ การเปลี่ยนแปลงในองค์กร กรณีศึกษา ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน). (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณรงค์ บัวบาน. (2556). การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2556 : กรณีศึกษาประชาชนเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสยาม.
- ธนกาญจน์ ครองสำราญ. (2549). พฤติกรรมการเปิดรับ ความคาดหวังและความพึงพอใจที่มีต่อจดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ e-กาคาบข่าว ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานระดับปฏิบัติการของกลุ่มบริษัท จีเอเบิล. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีวัชร สมบูรณ์ทรัพย์. (2549). การศึกษากระบวนการสื่อสารของผู้รับเหมาก่อสร้าง. (วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต), สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นคร สະสม. (2551). พฤติกรรมมนุษย์และความปลอดภัยในการทำงาน กรณีศึกษา บริษัท แมทเทล กรุงเทพ จำกัด.

- (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นนทรัฐ ไม้เจริญ. (2557). การศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่องานข่าว กรณีศึกษา
แผนกข่าวภาษาลาว สำนักข่าววิทยุเอเชียเสรี สำนักงานประเทศไทย. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้
อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทิช ฉลองโกศลศิลาชัย, & หทัยชนก สุขเจริญ. (2555). พฤติกรรมการใช้เฟซบุค (Facebook) ของผู้สูงอายุใน
จังหวัดสมุทรปราการ. (บริหารธุรกิจบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสพโชค ต้นสารโรจน์. (2559). บทบาทของเทศบาลเมืองกาญจนบุรีในการดูแลผู้สูงอายุ. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต),
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2553). การวิจัยตลาด1. นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้ง.
- ปรัชญาพร ทองเกลี้ยง. (2553). การศึกษาการรับรู้และการยอมรับรูปแบบความสวยแบบเกาหลีของวัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปลื้มใจ ไพจิตร. (2558). คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ, ปีที่ 2(
ฉบับที่ 2), 157-179.
- ปิยวัฒน์ เกตุวงศา, & ศุทธิดา ชวนวัน. (2558). ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์: ความหลากหลายทาง
คุณลักษณะและพฤติกรรม. Retrieved from
[http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-
Conference-A02-fulltext.pdf](http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-Conference-A02-fulltext.pdf)
- พระบรมราชโองการ. (2540). พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540. Retrieved from
https://www.ipthailand.go.th/images/633/law_info2540.pdf
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย กรณีศึกษา
Facebook. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มณฑาทิพย์ วุฒิ. (2553). ยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลรัฐฉะเชิงเทรา อำเภอนคร
หลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2558. (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.).
กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ระวี แก้วสุกใส, & ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีเฟซบุ๊ก(Facebook)กับการพัฒนาผู้เรียน.
วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, ปีที่5(ฉบับที่4), 195-205.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). Retrieved from
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- รัตติกาล สิทธิพันธ์. (2552). การสื่อสารกับการสร้างการมีส่วนร่วมและการจัดการปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งทะเล

กรณีศึกษา ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน จังหวัดสมุทรปราการ. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546. Retrieved from

<http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER18/DRAWER003/GENERAL/DATA0000/00000029.PDF>

วรรณพร หลวมานพ. (2558). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้แอปพลิเคชันเคโมบายแบงก์กิ้งพลัสของธนาคาร
กสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วีรณัฐ โรจนประภา. (2560). พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อระดับความสุขของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร.

วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ 13(ฉบับที่ 1), 89-104.

สมบูรณ์ ศิริสรธรวิทย์. (2559). แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ.

วารสารการบริหารปกครอง, ปีที่5(ฉบับที่2), 59-74.

สวรินทร์ เนื่องคำมา. (2558). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยทางการตลาดผ่านสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติ
การมีส่วนร่วมบนสื่อออนไลน์และแนวโน้มในการใช้บริการพื้นที่ทางการตลาดด้วยตู้คอนเทนเนอร์.

(วารสารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ปี 2561. Retrieved from <https://www.eta.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-profile-2018.html>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์แอนด์
เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, &
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (พิมพ์ครั้งที่
ที่ 7 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสัย.

สุคี ศิริวงศ์พากร. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเอง
ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. ปีที่ 7(ฉบับที่ 2), 87-96.

สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, ปีที่ 7(ฉบับที่ 1),
73-82.

สุภวัฒน์ สงวนนาม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ของชุมชนในเขต
กรุงเทพมหานคร. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเนชั่น.

อดิสรณ์ อันสงคราม. (2558). ผลกระทบจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.

Retrieved from <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/5285>

อุไรวรรณ รุ่งไทรวิทย์. (2559). ทัศนคติของผู้สูงอายุที่มีต่อสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ในการ
ร่วมกิจกรรม ณ สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร. วารสารปัญญาภิวัฒน์, ปีที่8(ฉบับที่1), 122-136.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วรรษญา ทิพย์มลัย
วัน เดือน ปี เกิด	17 สิงหาคม 2532
สถานที่เกิด	นครปฐม
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2554 ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร พ.ศ.2562 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	213 ซอยถนอมทอง 5 ถนนนวมวิถี ตำบลห้วยจรเข้ม อำเภอมือง จังหวัด นครปฐม 73000

